

ÅRSBERETNINGEN 2024

MUSEUM LOLLAND-FALSTER

INDHOLDSFORTEGNELSE

Formandens forord

Hvem er vi

RØDDER vinder formidlingspris

Landsbybryllup og herregårdsbryllup

Autentisk, men ikke gammelt

Cornelius' stuer vækket til live

Enestående romersk guldmønt

Fremgang i butikker og café

Nye tider og nye medarbejdere

Historiske vandringer

Kulturarv og klima

Ny guide til herregårde

Clara på 15 er museumsfrivillig

Tekstilgennemgangen afsluttet

Nakskov Kirkegårde

Mødrehjælpens museumsteam

Museets hjertesag

Dannelse for livet

Einar Ørnsholts hus restaureret

TAG og FAG 2024

Fundraising og sponsorer 2024

Forside fotos: Brudekjole på Reventlow-museet
Fotograf: Ingrid Riis

Museum Lolland-Falster Årsberetning 2024
ISSN: 2794-5235
Redaktion: Ulla Schaltz, Henrik Schilling og Elisabeth
Abildtrup. Layout: Dorthe Fibæk.
Fotografer: Ingrid Riis, Jakob Nyborg Andreassen
Museum Lolland-Falster

FORORD

Af Michael Fagerlund og Ulla Schaltz

Så skete det – endelig! Den 8. januar 2025 blev første spade-stik til museets nye genstandsmagasin taget. Spadeførerne var Lolland Kommunes borgmester, Holger Schou Rasmussen, og Michael Fagerlund, bestyrelsesformand.

Begivenheden fandt sted i overværelse af museets bestyrelse, politikere fra Lolland-Falster, heriblandt også Guldborgsund Kommunes borgmester, Simon Hansen, repræsentanter for Slots- og Kulturstyrelsen, vore rådgivere, leverandører og arkitekt, entreprenørfirmaet Troels Jørgensen, der skulle forestå byggeriet, samt Møns Bank, som bistår med finansieringen. Folketidende var også mødt.

Alle havde trodset den stride, kolde blæst, som symbolsk markerede de mange benspænd, der har skullet overvindes for at nå frem til dette punkt. Men fremmødet var helt konkret også med til at give udtryk for den omfattende opbakning og hjælpsomhed, museet igennem processen har oplevet.

Styrelsen og begge kommuner har ydet et klækkeligt økonomisk bidrag, grunden på Europavej i Maribo er skænket af Lolland Kommune, der også har sørget for de nødvendige tilslutninger og anlæg, og vi har i forhandlingerne med alle interessenter oplevet en solid vilje til at finde løsninger, så enderne kunne nå sammen.

Et museums kerne er dets samlinger, og Museum Lolland-Falsters repræsenterer en omfattende og betydningsfuld kulturskat af højeste kvalitet. I alt for mange år har vi været pinligt bevidste om, at bevaringen af den ikke havde tilfredsstillende rammer. Det bliver der nu rådet bod på med en magasinbygning, indrettet efter den nyeste viden på området, og desuden med de omtrent bedst tænkelige energiforhold.

Magasinet forventes at står klar med udgangen af 2025, og indflytningen vil derefter ske gradvis, idet de enkelte genstande forinden skal gøres fri for eventuel skimmel, insektangreb og andet utøj, som kan angribe samlingerne.

Et af de forhold, som igennem 2024 stod som en trussel for byggeriet – og hele museet – var den museumsreform, som længe har rumlet. Med sit første udkast kastede den museumsverdenen ud i den højeste grad af usikkerhed

om størrelsen af de fremtidige statstilskud. Særligt gjaldt dette for museer uden for de store befolkningscentre, der i sagens natur ikke kan bryste sig af besøgstal i 100.000 gæsters-klassen. Hvilket gjorde sit til, at bestyrelsen igen og igen måtte udskyde sin beslutning.

I den endelige form blev et årligt indtægtstab på potentielt et millionbeløb imidlertid afværget, og denne alvorlige forhindring således ryddet af vejen. Tilbage står dog, at reformen stadig gør statstilskuddet voldsomt afhængigt af besøgstal. Denne slagside indebærer de facto en risiko for nedprioritering af klassiske kerneopgaver på de statsanerkendte museer, således forskningen, som med reformens incitamentsstruktur hurtigt bliver tabsgivende og må oprettholdes på trods heraf, såfremt det er museets ønske. Men heller ikke samlingerne synes i reformens mindset at være særligt vigtige.

Dette er ikke blot uheldigt, men i sin yderste konsekvens et betænkeligt angreb på idéen om, hvad et museum er: et sted, hvor oplysning om vores fortid, ikke mindst lokalt, bliver formidlet lødigt gennem dets samlinger med afsæt i den forskning, som de giver anledning til.

Genstandene er fortidens faktatjek. Uden dem skabes der alt for god plads til at omskrive historien ud fra tidens herskende modeluner; fake (old) news. Og tivolisering i besøgstallets navn en (endnu mere) nærliggende fristelse, så formidling degenererer til underholdning.

Taberne, hvis denne idé svigtes, bliver ikke kun landets museer, men først og fremmest dets borgere, der afskæres fra en nødvendig indsigt – og dermed selvindsigt – båret af viden om den »forandring, variation og kontinuitet i menneskers livsvilkår fra de ældste tider til nu, det med museumslovens ord er vores opgave at oplyse om.

Et museums kerne er dets samlinger. At fastholde dette er vitalt for Museum Lolland-Falster. Investeringen i det nye magasin skal utvetydigt forstås i lyset heraf.

Michael Fagerlund, formand
Ulla Schaltz, direktør

HVEM ER VI?

Af Ulla Schaltz

Museum Lolland-Falster er et museum med en gammel historie. Vi er Lolland-Falsters kulturhistoriske museum, og det er derfor vores fornemste opgave at indsamle, bevare og videregive de gode historier om vores egn i Danmark. Det har vi gjort i mere end 130 år.

Museum Lolland-Falster er ét blandt cirka 100 statsanerkendte museer i Danmark. Vi arbejder derfor efter den danske museumslov. Loven har til formål at sikre landets kulturarv og udvikle betydningen af kulturarven i samspil med verden omkring os. Vi har i den forbindelse en række opgaver: gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling skal vi som museum aktualisere viden om kulturarv og gøre denne tilgængelig og vedkommende. Vi skal ligeledes udvikle anvendelse og betydning af kulturarv for borgere og samfund og ikke mindst sikre kulturarv for fremtidens anvendelse. Det vil sige, at Museum Lolland-Falster med sine mere end 50 medarbejdere har en stor og vigtig opgave.

Museet har fire udstillingssteder på Lolland-Falster. Hver især fortæller de forskellige historier, som tilsammen giver et bud på et helhedsbillede. På hjørnet af Torvet i Nykøbing Falster ligger byens museum i gamle, fredede bygninger. I stueetagen ligger den historiske Restaurant Czarens Hus. Stedet blev besøgt af den russiske Zar Peter den Store i 1716. I museet viser vi udstillingen "Museum Obscurum – på grænsen til virkeligheden". Her kan man også købe ind i Den gamle Købmandshandel og besøge Turistinfo punkt.

På Reventlow-Museet Pederstrup fortæller vi historien om en af rigets mægtige statsmænd, nemlig C.D.F. Reventlow, som var en af den danske oplysningstids store reformmænd. C.D.F.s gamle hjem er omkranset af en smuk park med et ridehus, som lejlighedsvis rummer kunstudstillinger.

Ved de smukke søer i Maribo ligger De Gamle Huse, Maribos frilandsmuseum. Her findes 16 bygninger, som hver især fortæller om livet på landet i 1700-1900-tallet på Lolland-Falster. I De Gamle Huse kan gæsterne bruge alle sanser gennem en lang række af aktiviteter, som de kan prøve eller blive en del af under besøget.

På Banegårdspladsen i Maribo ligger den store museumsbygning med udstillingen om stenalderpigen Lola. Gennem Lolas øjne oplever vi livet i stenalderen. Udstillingen viser genstande fra de store udgravninger forud for anlæggelsen af tunnelen til Tyskland. Derudover kan man besøge Mari-bos gamle klosterruin ved siden af Domkirken og få mere at vide om klostrets historie.

Museet er andet end udstillingsstederne. Museets medarbejdere udfører en lang række opgaver rundt omkring på Lolland-Falster. Man kan møde dem til byvandring, foredrag og aktiviteter. En vigtig del af museets lovbundne opgaver er arbejdet med at bevare den faste kulturarv. Museet bidrager aktivt til at få vores kulturarv bevaret eller, hvis det ikke er muligt, så at dokumentere det tabte gennem registreringer og arkæologiske udgravninger. I de senere år har museets arkæologer gennemført en af Danmarkshistoriens allerstørste udgravninger, nemlig forarbejdet til tunnelen mellem Danmark og Tyskland, som i disse år anlægges.

Museum Lolland-Falster arbejder gerne sammen med en lang række samarbejdspartnere for at bevare og formidle vores kulturarv. Derfor er museet aktivt i samarbejde med kommunerne samt flere forskellige foreninger lokalt, nationalt og internationalt om en række opgaver. Lolland-Falster ligger som et brohoved i Østersøen mod Europa, og derfor deltager museets medarbejdere også i en række internationale netværk, som samarbejder om at sætte kulturarven på dagsordenen.

Som statsanerkendt museum får vi driftstilskud fra stat og kommuner, hvilket skal sikre, at vi kan opfylde museumsloven. Det betyder, at vi kan gøre historien om Lolland-Falster nærværende for alle. Den gode historie fortæller vi gennem udstillingssteder, artikler, bøger, foredrag, byvandring, på hjemmeside og øvrige digitale medier samt i pressen. Museet giver borgere og turister mulighed for at være med på mange måder.

BRUG OS, FOR VI VIL GERNE VÆRE DIT MUSEUM!

WHO ARE WE?

Museum Lolland-Falster is a relatively new museum with a long history. We are the cultural history museum of Lolland-Falster and thus it is our premier task to tell, preserve and pass on the good stories about our part of Denmark. We have been doing this for more than 130 years.

Museum Lolland-Falster is one of about 100 government-approved museums in Denmark. We therefore work under the Danish Museum Act. The object of the Museum Act is to safeguard the cultural heritage of Denmark and further the significance of our cultural heritage in interplay with the surrounding world. In this connection, we have a number of tasks: By collecting, registering, preserving, researching and disseminating, we as a museum must continually update knowledge about cultural heritage, making it accessible and relevant, furthering the use and significance of cultural heritage for citizens and society, and, not least, safeguarding cultural heritage for future use. This means that Museum Lolland-Falster with its more than 50 employees has a big, and important task to carry out.

The museum has four exhibition sites on Lolland-Falster. Each of them with different stories to tell, which combine to create an overall picture. Listed, old buildings on the corner of the town square in Nykøbing Falster house the local museum. The ground floor features the historical Restaurant Czarens Hus (the Tsar's House). This place was visited by Russian Tsar Peter the Great in 1716. The exhibit in the museum is Museum Obscurum. Here, you can also shop in Den gamle Købmandshandel (The Old Grocer's Shop) and visit the Tourist Information.

At the Reventlow-Museet Pederstrup, we tell the story about C. D. F. Reventlow, one of the most influential statesmen in Denmark, who was one of the great reformers during the Danish Enlightenment era. The old home of C. D. F.'s is set in a stunning park with an indoor riding arena, which occasionally features art exhibitions etc.

The Open-Air Museum, De Gamle Huse, is located by the beautiful Maribo lakes. Here, 16 different buildings each tell a story about life in the country from the 1700s through the 1900s on Lolland-Falster. At De Gamle Huse, we offer visitors the opportunity to use all their senses during their visit. A whole string of activities is available for the visitors to try out or participate in when they visit.

At Banegårdspladsen in Maribo is the large museum building with the exhibition about the Stone Age girl Lola. Through Lola's eyes we experience life in the Stone Age. The exhibition shows objects from the large excavations prior to the tunnel to Germany. The museum shares the building with the local Tourist Information. It is also possible to visit the old convent in Maribo situated next to the cathedral and learn more about its history.

The museum is more than just its exhibits. The museum staff organize a great variety of activities across Lolland-Falster. You can meet them at town walks, talks, and interesting activities. As an important part of the museum's statutory tasks, we play an active role in preserving our permanent cultural heritage or, if this is not possible, we help document it, for instance through archaeological excavations. In recent years, the museum's archaeologists are working on one of the most comprehensive excavations ever undertaken in Denmark: The preliminary work ahead of the construction of the planned tunnel between Denmark and Germany.

Museum Lolland-Falster is happy to work with many different partners in order to preserve and disseminate our cultural heritage. With this in mind, we collaborate actively with municipalities and several associations locally, nationally and internationally on a number of tasks. As Lolland-Falster is located as a bridgehead in the Baltic Sea towards Europe, we also participate in several international networks that collaborate on putting cultural heritage on the agenda.

As a government-approved museum, we receive grants towards running costs from both government and municipalities, to ensure that we can comply with the requirements of the Danish Museum Act. This enables us to present the story about Lolland-Falster in an interesting way to everybody. We use several platforms to communicate the good story: Exhibition sites, articles, books, talks, town walks, website, digital media etc. The museum's activities give both residents and tourists many different opportunities to join in.

PLEASE USE US – WE WANT TO BE YOUR MUSEUM!

MUSEUM OBSCURUM

WER SIND WIR?

Museum Lolland-Falster ist ein vergleichsweises neues Museum, aber es hat eine lange Geschichte. Wir sind das kulturhistorische Museum der Inseln Lolland und Falster und unsere wichtigste Aufgabe besteht darin, die guten Geschichten unserer Gegend zu erzählen, zu bewahren und weiterzugeben. Das tun wir seit mehr als 130 Jahren.

Das Museum Lolland-Falster gehört zu den 100 staatlich anerkannten Museen in Dänemark, weshalb wir gemäß dem dänischen Museumsgesetz arbeiten. Ziel des Gesetzes ist es, das kulturelle Erbe des Landes zu sichern und seine Bedeutung in unserer heutigen Welt zu vermitteln. In diesem Zusammenhang haben wir zahlreiche Aufgaben zu erfüllen: Durch das Sammeln, Registrieren, Bewahren, Erforschen und Vermitteln erwerben wir als Museum neues Wissen über das Kulturerbe machen es zugänglich und sensibilisieren Bürger und die Gesellschaft für das kulturelle Erbe und seine Bedeutung. Dies sicher letztlich auch dessen Bewahrung für die Zukunft. Das bedeutet, dass dem Museum Lolland-Falster mit seinen mehr als 50 Mitarbeitern eine wichtige und interessante Aufgabe zukommt.

Das Museum betreibt vier Ausstellungsstätten auf Lolland und Falster. Jede einzelne erzählt die unterschiedlichen Geschichten, welche dann zusammen ein gemeinsames Bild ergeben. Gleich am Marktplatz in Nykøbing-Falster liegt das städtische Museum, das in denkmalgeschützten alten Gebäuden untergebracht ist. Im Erdgeschoss befindet sich das historische Restaurant Czarens Hus (Das Haus des Zaren), dem der russische Zar Peter der Große im Jahr 1716 einen Besuch abstattete. Im Museum wird die Ausstellung Museum Obscurum - an der Grenze der Realität gezeigt. Hier finden Sie auch Den Alten Kaufmannsladen, der zu einem Einkauf wie anno dazumal einlädt, und die Touristeninformation.

Im Reventlow-Museum Pederstrup vermitteln wir die Geschichte eines der mächtigsten Staatsmänner des Landes, C.D.F. Reventlow, der zu den großen Reformern der dänischen Aufklärungszeit gehörte. Der alte Wohnsitz von C.D.F. Reventlow ist von einem schönen Park umgeben, in dem sich auch eine Reithalle befinden, in der gelegentlich Kunstausstellungen u. a. gezeigt werden.

An den schönen See in Maribo liegt das Freilichtmuseum. Es umfasst 16 Gebäude, die vom Leben auf dem Lande auf

Lolland und Falster im 18., 19. und 20. Jahrhundert erzählen. Das Freilichtmuseum ist ein Museum, das im Rahmen zahlreicher Aktivitäten, an denen sie während ihres Besuchs teilnehmen können, mit allen Sinnen erfahren werden kann.

Auf dem Bahnhofplatz in Maribo, befindet sich das große Museumsgebäude, mit der Ausstellung über das Steinzeitmädchen Lola. Durch Lolas Augen erleben wir das Leben in der Steinzeit. Die Ausstellung zeigt Objekte, aus den großen Ausgrabungen vor dem Tunnel nach Deutschland. Auch die Touristeninformation ist hier untergebracht. Besuchen Sie auch das alte Kloster in Maribo, neben der Domkirche und erfahren Sie dort mehr über dessen Geschichte.

Das Museum hat noch sehr viel mehr als seine Ausstellungsstätten zu bieten. So arrangieren die Mitarbeiter zahlreiche Aktivitäten in der Region. Sie können ihnen beispielsweise bei Stadtführungen, Vorträgen, interessanten Aktivitäten begegnen. Zu den wichtigen, gesetzlich festgelegten Aufgaben des Museums gehört auch der aktive Einsatz zur Erhaltung des festen Kulturerbes. Wir tragen aktiv dazu bei, unser kulturelles Erbe zu bewahren oder – falls dies nicht möglich ist – das verlorene z. B. durch archäologische Ausgrabungen zu dokumentieren. In den letzten Jahren haben die Archäologen des Museums eine der größten Ausgrabungen in der dänischen Geschichte durchgeführt – die Vorarbeiten für den geplanten Tunnel zwischen Dänemark und Deutschland.

Im Rahmen der Erhaltung und Vermittlung unseres Kulturerbes arbeitet das Museum Lolland-Falster gerne mit einer Reihe von Kooperationspartnern zusammen. So lösen wir zahlreiche Aufgaben in aktiver Zusammenarbeit mit der Gemeinde sowie mehreren verschiedenen Vereinigungen auf lokaler, nationaler und internationaler Ebene. Lolland-Falster bildet einen Brückenkopf in Richtung Europa in der Ostsee, weshalb wir auch Teil einiger internationaler Netzwerke sind, die den Fokus auf das kulturelle Erbe richten.

Als staatlich anerkanntes Museum erhalten wir Zuschüsse von Staat und Kommunen, die gewährleisten sollen, dass wir unsere gesetzlich festgelegten Aufgaben erfüllen können. Das bedeutet, dass wir die Geschichte von Lolland und Falster allen interessierten Menschen zugänglich und

gegenwärtig machen können. Die interessanten Geschichten vermitteln wir auf mehreren Plattformen: Ausstellungen, Artikel, Bücher, Vorträge, Stadtführungen, Website, digitale Medien u. a. m. Die Aktivitäten des Museums bieten Bürgern und Touristen die Möglichkeit, sich auf vielfältige Weise zu beteiligen.

BESUCHEN SIE UNS UND NUTZEN SIE UNSERE ANGEBOTE, DENN WIR MÖCHTEN GERNE IHR MUSEUM SEIN!

RØDDER VINDER FORMIDLINGSPRIS

Af Marie Brinch og Rasmus Thorup Kildegaard

I 2024 vandt Museum Lolland-Falster MiDs formidlingspris for projektet RØDDER og sin indsats i Storstrøm Fængsel. Ved museernes årlige faglige orienteringsmøde 11. november 2024 stod de forsamlede inspektører med champagneglas i hånden efter en lang dag med oplæg og samtale, parate til at overvære MiD - Museumsformidlere i Danmark uddele sin formidlingspris.

“Og vinderen er: Museum Lolland-Falster med projekt RØDDER,” lød det fra MiDs forperson Merete Essenbæk. I talen roste hun projektet med ord som nytænkende og modigt, vedrørende, rørende og relevant”. Kort sagt, vi blev anerkendt for, at vi har vovet os ud, hvor intet museum før har turdet.

“Helt ærligt forstod jeg det ikke helt”, fortæller museumsinspektør og projektleder på RØDDER Rasmus Thorup Kildegaard. “Jeg synes selvfølgelig, at det er et fantastisk projekt, men ligefrem at vinde en pris ... jeg havde jo ikke engang forberedt en takketale.”

Lidt mere fattet var museets direktør Ulla Schaltz ved overrækkelsen af prisen: “Vi er utroligt stolte over at modtage MiDs formidlingspris. Det er en af vores kerneopgaver at gøre kulturarven relevant, også for mennesker, der er faret vild i livet. Og jeg tror, vi lykkes, fordi vi har nogle fantastiske museumsinspektører, der hele tiden flytter grænsen, krydser den og spørger sig selv, hvordan vi kan være museum i fremtiden på nye måder. Men prisen her handler i lige så høj grad om vores samarbejdspartnere. Uden dem var det simpelthen ikke lykkedes.”

Et samarbejde

Projekt RØDDER er finansieret af Slots- og Kulturstyrelsens pulje for museers relevans for nye grupper og samarbejder med Ungerådgivningscentret Headspace, Guldborgsund Kommunes Folkesundhedsafdeling, Mødrehjælpen, Professionshøjskolen Absalon og ikke mindst Storstrøm Fængsel.

RØDDER er på mange måder eksemplarisk for, hvordan vi som museum kan gøre os relevante nu og i fremtiden. Og først og fremmest har vi brug for at stole på vores genstan-

de, kilder og fortællinger - og så har vi brug for at samarbejde med gode aktører som fængslet. Uden deres engagement og høje faglighed ville vi ikke lykkes med et projekt som RØDDER. Her har vi meget at lære.

Det begyndte med et spadestik

I 2013 var arkæolog og museumsinspektør Marie Brinch sammen med sine kollegaer i gang med den arkæologiske udgravning, der hvor Danmarks største højsikrede statsfængsel skulle ligge.

“Vi havde fundet en lille bygd fra bondestenalderen med flere huse, værkstedsområder og et offersted på kanten af en nu udtørret sø. I stedet for den obligatoriske kulturhistoriske rapport ønskede Kriminalforsorgen, at vi formidle udgravningsresultaterne i fængslet. Det blev i første omgang til et lille hæfte og et vægmaleri, der stadig kan ses derude. Men det var også i den forbindelse, at idéen gryede om måske at lave noget mere direkte formidling til de indsatte.”

Marie Brinch slutter: “Derfor er det bare så vildt, at vi nu står og har fået en pris for vores arbejde, men endnu vilde vi faktisk gerne være i gang med at formidle forhistorien til de indsatte i det fængsel, som vi har fulgt tilblivelsen af fra de første arkæologiske forundersøgelser til åbning. Det er sgu da vildt!”

Formidler i fængslet

Hvad er det, som Marie og Rasmus har gang i, når de besøger Storstrøm Fængsel? I et lokale sidder knap 25 indsatte. Lokalet er bart, koldt, institutionelt, og en glasrude midt i lokalets ene væg vidner om, at det bliver overvåget udefra. Vi befinder os i ét af Danmarks mest sikrede fængsler. De indsatte, der er til stede i lokalet, er måske ikke alle sammen hardcore kriminelle, men de har alle begået forbrydelser, som har udløst domme på mere end syv år. De har set og oplevet ting, som de færreste – heldigvis – kommer til.

Det er ikke et scenarie eller et publikum, som museumsfolk er vant til. Men her er vi altså, to museumsinspektører,

RØDDER er på mange måder eksemplarisk for, hvordan vi som museum kan gøre os relevante nu og i fremtiden.

Rasmus Thorup Kildegaard og Marie Brinch gennemgår en øvelse, hvor de indsatte skal placere begivenheder og genstande på en tidslinje.

To gange har vi afsluttet med fælles madlavning og spisning. De indsatte står for madlavning og servering.

bevæbnet med PowerPoints og en europalle fyldt med både ægte museumsgenstande og kopier, man kan røre ved. Besøget har flere formål. Først og fremmest har Museum Lolland-Falster en filosofi om at være museum for alle. Derudover vil vi undersøge, hvad dannelse kan være, og hvordan viden om fortiden kan bidrage til identitets- og tilknytningsprocesser.

RØDDER

Vores besøg i Storstrøm Fængsel finder sted inden for rammerne af projektet RØDDER, hvor Museum Lolland-Falster sammen med fængslet, Headspace, Helhedsplan Lindholm, Guldborgsund Kommunes Folkesundhedsafdeling samt Professionshøjskolen Absalon eksperimenterer med dannelse og kulturhistorie i en social og sundhedsmæssig kontekst. Målgruppen er unge voksne i alderen 14-25 år, der befinder sig i udsatte positioner og er faret vild i livet.

Besøgene i Storstrøm Fængsel er blot ét af RØDDERs delprojekter, og siden 2023 har vi besøgt fængslet fire gange. Der er noget principielt grænseoverskridende ved frivilligt at træde ind bag murene i ét af Danmarks mest sikrede fængsler. Oplevelsen bliver kun stærkere, fordi man ved, man skal møde mennesker, der har begået alvorlige forbrydelser. Men vi møder de indsatte ærligt og ligeværdigt, og det er en tillid, som bliver gengældt. Vi er der ikke for at tale om, hvad de har gjort, eller for at dømme dem, vi ser ikke ned på dem. Vi er ikke bange for dem.

Aktiverer deltagerne

Mens vi er der, handler det om fortællingen, om genstanden, om kilden, og for en stund er de ikke indsatte i et fængsel eller bandemedlemmer, men museumsgæster på lige fod med alle andre. Det handler om autenticitet – fagligt og personligt. Og det giver dem en værdighed tilbage, som ellers er taget fra dem.

Forløbene i fængslet består af et fagligt oplæg, afbrudt af øvelser, hvor de indsatte skal deltage aktivt. Øvelserne kan være konkurrencer på paratviden om historie, det kan være refleksionsøvelser – eller lidt mere legende konkurren-

Vi befinder os i ét af Danmarks mest sikrede fængsler. De indsatte, der er til stede i lokalet, er måske ikke alle sammen hardcore kriminelle, men de har alle begået forbrydelser, som har udløst domme på mere end syv år.

cer, som vores stenalder-femkamp, hvor de blandt andet skulle grutte mel på tid og skyde til måls efter papfigurer med (legetøjs-) buer og pile. Vi oplevede de indsatte som motiverede, spørgelystne og nysgerrige, og det var blandt andet her, at vores fordomme om dem som publikum blev udfordret – og faldt fra hinanden.

Vi gør en forskel

Når dagen er slut, skilles vores veje igen. Vi skal alle tilbage til virkeligheden. De fleste siger farvel, et fast håndtryk, øjenkontakt, en oprigtig tak fordi vi kom. Det er svært at måle, om vi gør en forskel – og så alligevel. Der er små sprækker. Flere takker ja til tilbuddet om fribilletter til Stiftsmuseet. Én fortæller, at hans nevøer så udstillingen, og de bagefter havde en lang snak og så på billeder. De havde hygget sig, og han var stolt. En anden, som har deltaget i forløbene flere gange, opsøger os i en pause for at fortælle, at han nu tager en uddannelse og allerede har en praktikplads udenfor.

Måske vi gør en lille forskel. Ikke bare som museumsinspektører, der formidler en viden om vores fælles fortid og det dannelsesaspekt, som ligger deri. Men også som mennesker, der tør møde de indsatte fordomsfrit og ligeværdigt. Så gør vi en forskel? Ja, sgu!

BRYLLUP

Af Anne-Lotte Sjørup Mathiesen og Louise Sebro

I 2024 ringede bryllupsklokkerne på Maribos frilandsmuseum De Gamle Huse for gårdejer Niels og den unge Ane. Brylluppet skulle stå på museets bondegård, og hele landsbyen var inviteret. Gennem lydfortællinger, musik, breve og små stemningsfulde scener blev gården omdannet til et forårsbryllup, der samtidig fortalte historien om de forhold, tanker og bekymringer, der var for et brudepar for omkring 200 år siden.

Titlen på årets nedslag er derfor nøje valgt for at give en fornemmelse af, hvad der skete i et landsbysamfund, når nogle skulle giftes. Hvordan levede man som ægtefolk? Hvorfor indgik man ægteskab? Var det af kærlighed, af praktiske grunde, eller kunne der faktisk være lidt fra begge lejre? Titlen skulle således sætte tankerne i gang hos gæsterne allerede ved ankomsten, hvorefter de på turen rundt kunne gøre sig deres egne observationer om emnet. Hvad betød en traditionsbunden begivenhed som ægteskab for henholdsvis mænd og kvinder? Hvilke roller indtog man, efter man var blevet gift? Hvad har ægteskabet udviklet sig til i dagens Danmark, hvis det sammenlignes med ét indgået i 1850?

Fortællingen dykker ned i, hvordan vores forfædres liv og hverdag kunne forme sig, afhængigt af hvem de blev gift med. Var det en med meget jord og en stor gård? Ejede vedkommende et lille husmandssted, hvor man ikke kunne leve af jorden? Hvad betød det, hvis man blev gift med en, der havde mistet den første ægtefælle? Kunne de lave mad og sy? Kunne de få hverdagen til at fungere og overleve i trange tider? I udstillingen behandler vi mange af de spørgsmål, man stod overfor, inden et ægteskab blev indgået. Vi ønsker nemlig at give gæsterne noget at tænke over, så de kan gå berigede fra stedet.

Ved at fortælle om livet i 1800-tallet gennem forskellige nedslag i en persons liv bygger vi en bro til fortiden, så vi kan spejle os selv i den. For med udgangspunkt i begivenheder, vi også oplever i dag, kan det være nemmere at sætte sig ind i, hvordan det var at leve dengang. For selvom mange ting var anderledes, var de stadig mennesker, der ligner os. Mennesker med følelser, tanker og drømme.

Ane og Niels' historie

Fortællingen om Ane og Niels er skabt på baggrund af beretninger, malerier og dokumentation fra perioden. Vi har valgt denne model, da vi således får mulighed for at gøre den mere dramaturgisk og fortællende, samtidig med at vi kan passe den ind i vores andre fortællinger på museet. Vi har således sammenstykket fortællingen med dele fra autentiske personers liv og generelle beskrivelser. Dertil har vi tilføjet lidt ekstra krydderi ved at skrue lidt de steder, vi fandt det relevant.

Størstedelen af udstillingens fortælling formidles gennem lydfortællinger. Det har vi valgt for at undgå at sætte for mange skilte ind i de autentiske hjem. Vi ønsker at forblive tro mod husenes udtryk og indretning, så med lydfortællingerne kan vi lægge et ekstra lag på oplevelsen. Gæsterne kan således også vælge at se husene uden at lytte til fortællingerne, hvis emnet ikke interesserer dem.

Fortællingen om Ane og Niels er skabt på baggrund af beretninger, malerier og dokumentation fra perioden. Vi har valgt denne model, da vi således får mulighed for at gøre den mere dramaturgisk og fortællende.

Hvor vi havde behov for at få lidt mere tung information ind i nedslaget, valgte vi at gøre det gennem breve og lister. På den måde kunne vi placere den skrevne information på steder, hvor vi ønskede at give gæsterne yderligere en dimension i oplevelsen og et detaljeret indblik i begivenheden.

I butikken mødte gæsten billedet af brudeparret, genereret af kunstig intelligens. Det var deres fortælling, man i 2024 kunne møde i Falstergården.

For at skabe en forbindelse til Ane og Niels udarbejdede vi et bryllupsbillede af det nygifte par ved brug af kunstig intelligens. Billedet blev genereret på baggrund af malerier samt beskrivelser af tøj og håropsætning fra perioden. Vi havde mange overvejelser om, hvorvidt det var i orden, men besluttede at vælge modellen for at give stemmerne i lydfortællingerne ansigter.

Brug af livsbegivenheder til formidling af fortiden

Gennem de sidste tre år har vi i De Gamle Huse udarbejdet små installationer, der fortæller om livsændrende situationer for landbefolkningen i 1800-tallets Danmark. De skal give gæsten en idé om, at fortiden var fuld af levende mennesker, hvis eksistens var fyldt med forandringer.

Vi har derfor besluttet, at vi i 2027 skal stå med fire nedslag i fire af museets huse. Nedslagene skal fortælle om livet i 1800-tallet med udgangspunkt i fire vigtige livsbegivenheder: fødsel, konfirmation, vielse og begravelse. Alle var begivenheder, der ændrede en kendt situation og stillede de berørte og dem omkring dem over for valg. Tidspunkter i livet, hvor der er noget på spil, og hvor beslutninger bliver retningsgivende. For der, hvor et menneske står over for et valg, er det et rigtig interessant sted at dykke ned i fortiden.

Til vores udenlandske gæster præsenterer vi nedslagene i forkortede udgaver i den guide, de får udleveret ved indgangen. De får ikke alt materialet, men det giver alligevel en fornemmelse af, hvad der foregår i huset.

Små ændringer – stor betydning

Da vi åbnede De Gamle Huse den 30. april, var følelsen, at vi ikke var helt i mål. Derfor inviterede vi museets frivillige til at gå en tur igennem udstillingen. Det er personer, som kender stedet godt, og som forstår det budskab, vi gerne vil sende udadtil.

Vi brugte lang tid på at lytte til fortællingerne, snakke om scenerne og se på det skriftlige materiale, gæsterne kan dykke ned i. Det var utrolig givtigt at få denne snak med nogle, som kender stedet, men som ikke nødvendigvis kender emnet. Det betød, at vi med få greb nemt kunne ændre nogle ting, som gav en bedre forståelse og oplevelse.

Bryllup – begyndelsen på et nyt liv?

På samme måde valgte Reventlow-Museet Pederstrup også at fokusere på bryllup i årets udstilling. Ligesom i De Gamle Huse, brugte vi udstillingen til skabe refleksion, og vi benyttede tillige udstillingen til at give et moderne perspektiv på vores kernefortælling om greveparret Reventlow. Udstillingen var aktuel, fordi det i 2024 var 250 år siden parret,

Udstillingen viste otte moderne brudekjoler. Et fantastisk skrædderarbejde udført af Lars Andersen kunne ses i Kærstrups ejer Marie-Pierre Boel Andresens kjole.

Christian og Frederikke, blev gift. Med udgangspunkt i breve fra parrets forlovelsestid fortalte vi om, hvordan en kvinde som Frederikke, med stamtavlen i orden, men uden formue, kunne finde en plads i en af Danmarks mest magtfulde familier, men også om, hvordan hun meget tydeligt forhandlede sin plads i familiehierarkiet.

Frederikke virkede i forlovelsesbrevene ganske underdanig og fulgte tydeligvis sin tilkommendes holdninger til, hvordan deres fremtidige liv skulle forme sig. Men på ét punkt viste hun en klar holdning og kæmpede for sin egen position. Det var i diskussionen om, hvordan en kjole, hun skulle brodere, skulle se ud. Vi rekonstruerede kjolen med udgangspunkt i en formodning om, at det var den kjole, hun bar til brylluppet den 24. juni 1774. Og den blev således en central genstand i udstillingen.

Følelsesmæssigt forbundne

Mange er vant til at tænke på mode og tøj som noget, der måske først og fremmest repræsenterer en overfladiskhed og ikke har meget med det indre liv at gøre. Men vi valgte med udgangspunktet i Frederikkes kjole at fortælle om hendes bekymringer og overvejelser om at skulle finde sig til rette i en ny familie og en ny rolle. Således blev kjolen startpunktet for at fortælle om greveparrets ægteskab, der på mange måder kom til at repræsentere et nybrud. Parret var, med inspiration fra Rousseau og tidens andre filosofiske strømninger, optaget af at opbygge en familie, hvor

Parret var, med inspiration fra Rousseau og tidens andre filosofiske strømninger, optaget af at opbygge en familie, hvor børnene indtog en væsentlig rolle som hele mennesker. De var, ligeledes som noget usædvanligt i tiden, så følelsesmæssigt forbundne, at de havde et fælles soveværelse.

børnene indtog en væsentlig rolle som hele mennesker. De var, ligeledes som noget usædvanligt i tiden, så følelsesmæssigt forbundne, at de havde et fælles soveværelse; en strømning, der vidner om deres inspirationer fra den gryende romantiske bølge.

De moderne kvinder

I nutiden er det at blive gift noget helt andet, end det var i 1700-tallets adelige elite og i 1800-tallets bondesamfund. Men de fleste, der har prøvet at danne par, vil nok alligevel

genkende nogle af overvejelserne ved at skulle finde sin plads i en ny familie. Mest tydeligt kan man måske få den oplevelse, når man gifter sig ind i en familie, hvor en herregård er en del af pakken. Og derfor var det nærliggende at supplere udstillingens fortælling om Frederikke og hendes brudekjole med et antal historier om moderne herregårdsbryllupper fra Lolland og Falster. Og med udgangspunkt i rekonstruktionen af Frederikkes brudekjole gav det naturligvis også mening at tage afsæt i moderne brudekjoler.

Vi spurgte derfor kvinder fra lokale herregårde, om de havde lyst til at låne os deres brudekjoler og fortælle om deres bryllup i udstillingen. Det kom der en meget poetisk og smuk udstilling ud af, hvor ni kvinders bryllupsfortælling blev integreret i Reventlow-Museets smukke empire-stuer.

Stilhistorisk udvikling

Med deres forskellige historier fik vi åbnet for forskellige fortolkninger af, hvordan man i en moderne tid kan finde plads i en på nogle måder lidt gammeldags struktur. Herregården repræsenterer, som én af deltagerne formulerede det, noget, der går ud over en selv. Når man gifter sig med en herregårdsejer, bliver man både en del af et arbejdsfællesskab og en del af et liv, der i sin indre kerne har til formål at bringe herregården videre til de følgende generationer; og det helst i bedre stand, end den man overtog. Samtidig berørte fortællingerne emner som at flytte fra by

til land, familiens rolle i at stå for bryllupsfesten, traditioner og modernitet, forhandlinger om medbestemmelse og ikke mindst overvejelser om, hvad den helt særlige kjole betød som udtryk for en personlig stil og en personlig historie. Den ældste kjole i udstillingen var Søllestedgårds Susanne Grue Jørgensens fra 1971, den yngste var Søholts Marie Heyman Lüttichaus fra 2023. Udstillingen kom således også implicit til at repræsentere en stilhistorisk udvikling, selv om det ikke var det, der var hovedsporet.

Publikums modtagelse

Fokus på brudekjoler var en æstetisk gave til Reventlow-Museet. De moderne kjoler fik os og publikum til at se de gamle malerier og møbler på en helt ny måde. Og de allerfleste gæster udtrykte stor begejstring for udstillingen. Mange valgte at bidrage med historien om deres eget bryllup i den fremlagte gæstebog, og således blev det, som vi havde håbet, en udstilling, der skabte en forbindelse mellem fortiden og nutiden. Til gengæld betød udstillingen, som fyldte alle rummene i museet, at vores almindelige formidling af kernefortællingen om reformatoren Reventlow og hans familieliv for en stund måtte træde i baggrunden. Og det var for en lille skare gæster en skuffelse, da de specifikt besøgte museet for at lære om reformperioden i slutningen af 1700-tallet.

Når man gifter sig med en herregårdsejer, bliver man både en del af et arbejdsfællesskab og en del af et liv, der i sin indre kerne har til formål at bringe herregården videre til de følgende generationer.

Reventlow-Museet er i kraft af sin karakter som et mindre landsted og intim familiebolig et sted med en hel unik stemning. Den meget begrænsede plads betyder, at vi ikke kan præsentere mange fortællinger på én gang i de små stuer. Det kan altså have en omkostning, men den opvejes til fulde af fordelene ved at kunne skabe noget nyt, som overrasker det publikum, der kommer igen år efter år. Bryllupsudstillingen har vist, at det kan være et spændende greb at transformere hele huset engang imellem og dermed få gæsterne til at se den fortælling, en del af dem kender så godt, i et nyt lys.

Udstillingen åbnede med fortællingen om Christian og Frederikkes forlovelsestid og brylluppet i 1774. I rummet stod den genskabte kopi af Frederikkes brudekjole.

AUTENTISK, MEN IKKE GAMMELT

Af Louise Sebro

Men hvor sov de? Det har nok været det mest stillede spørgsmål på Reventlow-Museet igennem de seneste fem år, hvor vi har transformeret museet til et mere og mere helstøbt interiør, som skal give museumsgæsten en fornemmelse af at træde ind i familien Reventlows hjem for mellem 200 og 250 år siden. Derfor har det længe været et ønske at genskabe greveparret Christian og Frederikke Reventlows soveværelse, og markeringen af parrets 250-års bryllupsdag blev derfor en god lejlighed, hvor soveværelset blev en del af udstillingen *Bryllup – begyndelsen på et nyt liv?*, som vi har beskrevet andetsteds i årsberetningen.

For at genskabe soveværelset havde vi brug for forskellige møbler, herunder naturligvis en seng. Men da der ingen passende seng findes i vores samling, og da der ikke er så mange 1700-tals senge tilgængelige i verden, besluttede vi os for at skabe en kopi baseret på de kilder, der beskriver ægteparrets seng. Samtidig blev det tydeligt for os under arbejdet med udstillingen, at Frederikke Reventlows brudekjole spillede en central rolle i historien om brylluppet, og at det derfor ville være spektakulært at vise kjolen i udstillingen. Imidlertid var den, lige så lidt som sengen, bevaret, og vi måtte derfor også arbejde med en kopi baseret på de skriftlige kilder.

Der er således tale om to store opgaver, hvor vi på museet arbejdede med at skabe kopier, der skulle være så tæt som muligt på en historiske korrekt gengivelse af, hvordan seng og kjole kunne have set ud for 250 år siden. Det åbner imidlertid for mange overvejelser og udfordringer, når vi på museet skaber kopier af fortiden, fordi vi som udgangspunkt jo viser genstande, der er oprindelige og gamle. I denne artikel fortæller jeg derfor om, hvordan vi har arbejdet med de to opgaver, som begge blev udført i nært samarbejde med teaterskrædder Michael Nøhr, som er ekspert i historiske dragter.

Fransk seng med sirtes omhæng

Selv om Pederstrup, hvor Reventlow-Museet har til huse, arkitektonisk afspejler den ombygning, som Christian Reventlow foretog i perioden 1813-1822, hvor huset gik fra

at være en barok bindingsværksbygning til det klassicistiske hus, vi ser i dag, så fortæller vi i museet i meget høj grad historien om de sidste årtier af 1700-tallet. Det var den tid, hvor Reventlow arbejdede for de mange store reformer af landbrug, vejvæsen, skovvæsen og meget andet. Vi tilstræber således, at indretningen kan afspejle mange årtier af ægteparrets liv. Vi tager derfor udgangspunkt i det inventar over indbo fra 1780, som er bevaret. Heri er greveparrets soveværelse beskrevet, fra chaiselongen over de forgyldte spejle til stolene med hestehårsbetræk. Sådanne møbler har vi i samlingen, og vi har blot flyttet dem lidt rundt i museet, så den chaiselong, man er vant til at møde i havesalen, nu er blevet til et soveværelsesmøbel. De smukke Hepplewhite-mahognistole med hestehårsbetræk er stillet ved bordet, hvor greveparrets morgenchokolade serveres med kanelbrød som beskrevet i en kogebog fra 1800-tallet. Men sengen måtte vi, som nævnt, rekonstruere.

For at genskabe soveværelset havde vi brug for forskellige møbler, herunder naturligvis en seng. Men da der ingen passende seng findes i vores samling, og da der ikke er så mange 1700-tals senge tilgængelige i verden, besluttede vi os for at skabe en kopi.

I inventaret fra 1780 står der om sengen: "en fransk Seng med sirtes Omhæng og gulstribet Foer". Hvad en fransk seng var i 1780 er ikke helt ligetil at fastslå, det er ikke et fast begreb. Men efter at vi på museet sammen med skrædderen havde konsulteret mange bøger, et utal af billeder fra perioden og haft samtaler med forskellige eksperter med viden om møbler og indretning i perioden, endte vi med at beslutte os for at skabe en seng, hvor omhænget var samlet i en krone og gavlene var betrukket. Vi kunne intetsteds finde en original seng fra 1700-tallet, men vi har nogle

Vi tager derfor udgangspunkt i det inventar over indbo fra 1780, som er bevaret. Heri er greveparrets soveværelse beskrevet, fra chaiselongen over de forgyldte spejle til stolene med hestehårsbetræk.

Soveværelset blev indrettet med møbler fra museets samling, garneret med effekter, som for eksempel de krøllede silkestrømper. De skulle få rummet til at se levende ud.

Etnolog og trendforsker Julia Lahme blev ikklædt Frederikkes kjole og lod sig filme og fotografere. Med rekonstruktioner ser man, hvordan en kjole opfører sig, når den bliver båret af et levende menneske.

fantastisk dygtige håndværkere på Museum Lolland-Falster, og vores tømrer tryllede med en himmelseng, vi havde købt brugt, og byggede den om, så den kunne ligne noget fra tiden.

90 meter stof

Derefter betrak Michael Nøhr gavlene og designede omhængen og alt det, der hører til i en seng, og som også er beskrevet i inventaret: sengetæpper, puder og madrasser. En del af tekstilerne var ifølge beskrivelsen af olmerdug, et smukt sribet uldstof brugt til sengetekstiler, som vi fik Hørvævmuseet på Fyn til at væve for os. Et tæppe var af hvidt vadmel, altså uld, og endelig var der et sengetæppe i samme stof som omhængen, det der i inventaret kaldes sirtes. Det kalder vi i dag chintz, og det var umådelig populært til dragter og i boligen i 1600- og 1700-tallet. Oprindeligt var chintz bomuldsstof fra Indien, som var bemalet med blomster og dyr og imprægneret med et lag voks. Det beskyttede farverne, men gav også stoffet en særlig stiv karakter. Senere begyndte man at trykke mønstrene og skabte en stor produktion i Europa af lignende stoffer. Der findes i dag tekstilfirmaer, som specialiserer sig i at kopiere mønstre fra tekstiler bevaret på forskellige museer, og valget faldt på et blomstret tekstil, baseret på en original i et hollandsk museum. Suppleret med gulstribet bomuld til foret begyndte syningen af omhængen. Alt i alt er der brugt cirka 90 meter stof til sengen, og omhængen blev, historisk korrekt, syet i hånden af de to frivillige Kirsten Dengsø og Lis Høegh. De er begge dygtige håndsyersker, der sad på Pederstrup med de lange baner.

Mange timers arbejde

Resultatet blev, synes vi selv, aldeles fortryllende og imponerende, og det er nu meget lettere for vores publikum at forestille sig en mere helstøbt bolig fra dengang. Men samtidig bevæger vi os hele tiden på museet længere og længere ud ad en vej, hvor originale genstande, som faktisk har tilhørt greveparret, kombineres med ikke bare andre genstande fra deres samtid, men nu også moderne kopier. Det stiller store krav til os, når vi skal fortælle publikum, hvad det er, de ser. Det eksperimenterer vi løbende med. Vi forsøger med brug af kopierne at skabe et helstøbt billede af, hvordan boligen kunne have set ud, selv om vi dermed giver køb på autenticiteten. Derfor har det så stor betydning, at vi, når vi laver en kopi, har lavet vores undersøgelser og forarbejde grundigt. Så når man som publikum møder sengen i udstillingen, ligger der altså ikke bare mange timers håndværk, men også mange timers undersøgelser bag.

I tidens stil

Det samme princip lå til grund for genskabelsen af kjolen. Fra Frederikke og Christian Reventlows forlovelsestid fra efteråret 1772 til deres bryllupsdag 24. juni 1774 er der bevaret cirka 100 breve skrevet mellem dem. Her deler de tanker, kærlighedsytringer og forventninger til deres fælles fremtidi-

ge liv, men også overvejelser om alt det praktiske, som skal på plads inden brylluppet. Mange gange nævnes en kjole, som Frederikke skal brodere, altså udsmykke selv. Christian er meget engageret i dens udformning, og hans søster Louise bliver også inddraget i overvejelserne om dens udseende. Der står ikke direkte, at kjolen skulle bæres til brylluppet, og man havde ikke brudekjoler på samme måde, som vi har i dag, som noget, der kun blev brugt den ene gang. Men med den store betydning, kjolen tillægges i de mange skrivelser, er det nærliggende at tolke, at der kan være tale om kjolen, som hun bar til brylluppet. Derfor besluttede vi at skabe en kjole i tidens stil, som harmonerede med det udseende, man kan tolke sig til med udgangspunkt i brevene.

Der står ikke direkte, at kjolen skulle bæres til brylluppet, og man havde ikke brudekjoler på samme måde, som vi har i dag, som noget, der kun blev brugt den ene gang.

Størrelse 38

Endnu engang måtte den historisk kyndige skrædder Michael Nøhr på banen. Tøj i 1700-tallet var ikke skåret og syet efter de samme principper, vi bruger i dag, og Nøhr har brugt mange år på at forstå de opmålinger af bevarede dragter, som er publiceret af forskellige museer og dragthistorikere. Derfor kunne han fortolke de forlæg, som vi blev enige om, var tættest på, hvordan Frederikkes kjole kunne have set ud. Vi fik hjælp fra Nationalmuseet, der har adskillige kjoler fra 1770'erne og 1780'erne i samlingen. Nogle er ligefrem blevet målt, og der er lavet mønstre af, hvilke stofstykker der er brugt. I samspil med intensive studier af samtidige billeder fandt vi sammen med Michael Nøhr frem til et design, som han syede med udgangspunkt i sin viden. Kjolen er syet, så den både, som i udstillingen, kan tage sig godt ud på en gine, men også er en helt realistisk dragt syet i en størrelse 38, så en moderne kvinde kan tage den på og vise, hvordan man førte sig i en sådan kjole. Derfor bliver den også en del af den store samling af historiske kopidragter, som vi på museet bruger, når vi formidler og skaber en stemning af at være tilbage i tiden.

Frederikke skrev i et af sine breve, at det var vigtigt, at striberne i stoffet var brede, så det passede til de blomster, hun ville brodere.

Brede eller smalle striber

Frederikke skrev i et af sine breve, at det var vigtigt, at striberne i stoffet var brede, så det passede til de blomster, hun ville brodere. Stribet stof med broderier var et meget yndet design i 1770'erne, og vi skulle derfor finde noget stof, der kunne have det rigtige udtryk. Det fremgik også af brevene, at der var gule striber i kjolen, og vi følte os derfor bundet af at ramme dette udtryk. Havde vi skullet håndbrodere kjolen ville vi enten skulle bruge et sekscifret beløb på at få den skabt, eller forsøge at lede efter frivillige broderister, der ville lægge mange timer i. Det var ikke en mulighed, så Michael Nøhr og jeg brugte i stedet mange timer på at søge på et utal af væveriers hjemmesider fra nær og fjern for at se, om vi kunne finde stof, der passede med beskrivelserne. Vi var lige ved at give op, men faldt pludseligt over et gyldent, sribet silkestof med indvævede blomster på et indisk silkevæveri.

Frederikke ville helt sikkert genkende princippet. Og hun kunne sikkert også nikke genkendende til de takklippede flæser, som var populær pynt i tiden, til læggene i ryggen og til blonder og flæser.

De ti meter, vi havde brug for, havde de ikke helt. Der manglede knap to meter, men det var på mange måder en meget historisk korrekt situation. Når man i 1700-tallet skulle sy en kjole, købte man ofte et allerede skåret stykke stof og måtte arbejde med den mængde, der var til rådighed. Derfor ser man ofte stofstykker, der vender forkert eller indsatte stykker af hør på de skjulte steder. Således sparede man også det dyre stof. Ser man nøje på Frederikkes kjole, vil man derfor se, at der på bagsiden af underskørtet er et stykke hør. Frederikke ville helt sikkert genkende princippet. Og hun kunne sikkert også nikke genkendende til de takklippede flæser, som var populær pynt i tiden, til læggene i ryggen og til blonder og flæser. Kjolen er en såkaldt fransk kjole, der allerede i 1774 havde nogle år på bagen som design, karakteriseret af et skørt delt på midten, så man ser underskørtet. Det var i 1774 en noget konservativ og meget klassisk måde at sy en kjole på, som netop genfindes i brudekjoler helt op i 1780'erne. Derfor valgte vi det design, og vi glæder os til i fremtiden at vise kjolen frem og bære den ved forskellige lejligheder.

BLONDER

CORNELIUS' STUER VÆKKET TIL LIVE

Af Anne-Lotte Sjørup Mathiesen og Dorthe Fibæk

På Kulturnatten lige inden efterårsferien kunne gæsterne opleve fortiden, nutiden og fremtiden i Museum Obscurum. Tre engagerede museumsinspektører indtog særlige roller og gav publikum en unik og underholdende museumsoplevelse. Aftenens fokus var på levende formidling, hvor alle kunne få en personlig samtale og et særligt indblik i Cornelius' mystiske univers.

For at tilføje dybde til oplevelsen blev udstillingens mange facetter udforsket gennem forbindelser til det mystiske og okkulte. Madam Marie inviterede gæsterne ind i sin spåhule og læste tarotkort for de voksne, der ønskede et glimt af fremtiden. Cornelius udfordrede nysgerrige sjæle med en "sandt eller falsk"-quiz om folketro, mystiske væsner og troens verden for 200 år siden. Derudover kunne gæsterne besøge det nyindrettede hekserum, hvor de selv kunne skabe en lykkeamulet og lære om planter og urter, der blev brugt til at bekæmpe sygdomme og skavanker.

Brugen af museets udstillingssteder i forbindelse med særlige mærkedage eller begivenheder udfordrer os til at tænke innovativt. Det viser sig nemlig, at de gæster, der besøger Museum Obscurum i forbindelse med Kulturnatten ikke er stedets traditionelle gæster. Så for at gøre museet interessant for en bredere skare kræver det noget enestående og anderledes og noget, der kan pirre det nysgerrige gen i os alle. Det var derfor vigtigt, at vi tilbød aktiviteter, man kunne være en del af, og at der var noget til alle aldre. På den måde kunne gæsterne selv vælge, hvad de ville deltage i.

Madam Marie inviterede gæsterne ind i sin spåhule og læste tarotkort for de voksne, der ønskede et glimt af fremtiden.

For at fuldende stemningen på museet denne aften var museets medarbejdere trukket i historiske dragter som et ekstra formidlingselement. Det var ikke, fordi gæsterne mødte personer i skuespillerroller, men det gav alligevel en anden oplevelse, end hvis vi havde stået i moderne hverdagstøj; vi blev en del af udstillingen og det univers, der hedder Museum Obscurum.

Heksen tilbød lykkeamuletter mod ondskab og dårligdom.

Cornelius afholdt en sandt eller falsk-quiz.

ENESTÅENDE GULDMØNT

Af Marie Brinch og Henrik Schilling

Kejser Constantius den 2. af Rom tittede en forårsdag i 2024 frem af mulden på Midtfalster. Han gav lyd fra sig, da detektorfører Linda Aarosins metaldetektor strøg hen over marken, hvor den guldmønt, som bærer hans portræt, lå gemt og glemt i mere end 1600 år.

Mønten er en såkaldt solidus præget i byen Sirmium, som i dag hedder Sremska Mitrovica og ligger i Serbien. Mønt-typen er præget i årene 351-355 efter vor tidsregnings begyndelse.

På forsiden ses portrættet af kejser Constantius den 2., der regerede fra år 337-361. Han var søn af kejser Konstantin den Store, som gjorde kristendommen til romersk statsreligion. På bagsiden ses to sejrsgudinder, der holder et skjold med en indskrift. Der kendes et par efterligninger af romerske guldmønter på Lolland-Falster, men mønten er det første fund af en ægte romersk guldmønt på Falster.

Mere og mere tyder på, at det centrale Falster var et rigt og magtfuldt sted i yngre jernalder for halvandet årtusinde siden.

Fornemme guldfund

Den romerske guldmønt er ikke det eneste guldfund, som er dukket op på det centrale Falster. Inden for et forholdsvis lille område har detektorfolk fundet fingerringe og hængesmykker af guld og fund, som formentlig stammer fra rige jernaldergrave. Sidste år fandt detektormand Lenart Druschke Larsen en patrice til en såkaldt guldgubbe, som er en lille amulet af guld, der hører til i de allerøverste samfundslag i den periode, der kaldes germansk jernalder fra cirka år 375 – 550 efter vor tidsregnings begyndelse. Dertil kommer en af de fornemste halsringe, ligeledes af guld, fra samme periode, som blev fundet ved Hannenov i 1930'erne.

Muligt magtcenter

Sammenlignet med Lolland har sporene efter jernalderens magtfulde ledere været få på Falster, men det er detektorfolkenes arbejde så småt ved at ændre på. Mere og mere tyder på, at det centrale Falster var et rigt og magtfuldt sted i yngre jernalder for halvandet årtusinde siden. Det er endnu svært at konkludere noget på baggrund af fundene, men der er ingen tvivl om, at området på Midtfalster skiller sig ud fra normen, og at fundene herfra hører til på den øverste hylde.

Linda Aarasin og hendes detektorvenner fortsætter det gode arbejde, og museet glæder sig til at få flere fund ind, som kan sige mere om det formodede rigdoms- og magtcenter på Falster.

Guldmønten vejer seks gram og måler to centimeter i diameter. Den er forsynet med en øsken, så den kunne bæres om halsen som et smykke. Linda Aarasin med guldmønten. Foto Flemming Fabriciusen-Nielsen.

FREM GANG I BUTIKKER OG CAFÉ

Af Gitte Haahr Fornitz og Ulla Schaltz

En vigtig del af den samlede museumsoplevelse er også at kunne købe noget lækkert med hjem fra museets butik. Et godt minde om en god museumsoplevelse eller en lille gave til veninder, børn eller børnebørn. Lidt spiseligt eller drikkeligt og måske en hel frokost eller kaffe og kage er også vigtig for den totale museumsoplevelse.

Det har Museum Lolland-Falsters frontmedarbejdere arbejdet med i en del år. Det giver vores gæster en bedre totaloplevelse, at de på Reventlow-Museet Pederstrup, som ligger meget langt fra andre tilbud, kan få lidt at spise og drikke, inden de tager videre til næste seværdighed. Endelig er det en kærkommen ekstra indtægtskilde for museet.

Museets tidligere butikker

Der har altid været butikker tilknyttet museet. Også mere end bare almindelige butikker med lidt historiebøger og kopismykker, som var indholdet i mange museumsbutikker, når vi går flere årtier tilbage. Det tidligere Falsters Minder, i dag Museum Obscurum, havde en særdeles hyggelig og velbesøgt købmandshandel. Den lå i Langgade 9 og indeholdt det originale inventar fra den tidligere købmandshandel i Skottemarken på Lolland. Her var det muligt at købe mange klassiske købmandsvarer som klipfisk og saltsild. Butikken var meget lille, men havde en relativt høj omsætning i mange år. Desværre forsvandt kundeunderlaget til mange af disse varer lige så stille, og fødevaremyndighederne gjorde det efterhånden meget besværligt at sælge disse varegrupper.

I 2011 lukkede museet den gamle købmandshandel og flyttede den til Færgestræde, hvor indgangen til museet ved samme lejlighed blev etableret. Nu var indgang, butik, købmandshandel og turistinformation indrettet i det tidligere særudstillingslokale. På den vis fik museet en meget større butik og sparede at bemande et sted.

Ansættelse af butiks- og caféleder

Den store opgave med at have ansvaret for museets fire butikker og ene café har i mange år været en del af andre

ansvarsområder som markedsføring og grafisk design. I 2023 stod museets medarbejder for at skulle udvikle den lille café på Reventlow-Museet Pederstrup til en egentlig frokostcafé. Det stod klart, at museet måtte have nye kompetencer ind, og der ansattes derfor en medarbejder med baggrund i restaurationsbranchen, som fik ansvar for butikker og udvikling af den nye café samt dele af arrangementsområdet. Det var en investering fra museets side, og den har vist sig at være helt rigtig.

I 2023 fik museets butikker nye kasseapparater og et nyt digitalt kassesystem. Det er således nu muligt at trække en lang række af data om vores salg. Vi kan se, hvilke varer der sælger, hvornår der er mest pres på vores butikker og på hvilke dage. Den viden har vi brugt til at tilpasse vores varesortiment, men også til at justere vores åbningstider. Med data fra to travle somre i kan vi nu til sæson 2025 danne os et godt billede af, hvilke åbningstider vi skal satse på, og hvor mange medarbejdere der skal på arbejde på hvilke dage. På de tider af året, hvor vi har mange gæster, holder vi nu mere åbent, og til gengæld lukker vi mere ned i de stille perioder.

Et bredt varesortiment

I de senere år er varesortimentet i museets butikker ændret meget. Der er meget langt fra de butikker, som tidligere indeholdt historiebøger og kopismykker samt lidt kopier af gammelt legetøj til børnene. Vi arbejder helt anderledes hen imod butikker, der frister og indeholder gode gavemuligheder, minder om en god oplevelse og med varer, der passer ind i det tema, vi har i udstillingerne. Vi producerer således også selv varer, som er unikke og passer lige til vores udstillinger og de enkelte udstillingers målgrupper. For eksempel fik udstillingen om Lola sit helt eget varesortiment.

Et andet godt eksempel er Museum Obscurums egen butik, Butik Obscurum. Her er varesortimentet specielt indkøbt til at underbygge temaet i udstillingen. Sortimentet er bredt, og her fås både bøger om okkulte emner, figurer og smykker. Også i denne afdeling har museet fået specialfremstillet varer.

Café Frederikke

Museum Lolland-Falsters nyeste tiltag er Café Frederikke på Reventlow-Museet Pederstrup. Den begyndte så småt lige efter corona-epidemien med kaffe og kage serveret i gammelt porcelæn indkøbt til lejligheden i diverse genbrugsbutikker. Det tog gæsterne godt imod. Reventlow-Museet Pederstrup ligger meget langt fra andre caféer, og med en stor attraktion som Dodekalitten relativt tæt på besluttede vi os for at opgradere caféens menukort til også at indeholde frokost og diverse vine.

Vi har nu haft to år med frokostservering, og det må betegnes som en stor succes. I 2023 omsatte caféen for 170.914,20 kroner, og året efter i 2024 omsatte den for 294.676,10 kroner på de tre måneder, den har åbent om sommeren. Den udvikling er vi ganske godt tilfredse med, og vi arbejder på, at det fortsætter i de kommende år.

Caféens menu er sammensat ud fra få principper: Det skal være enkelt, lækkert og gerne lokalt. Menukortet skal kunne ramme så bredt et publikum som muligt og samtidig være enkelt sammensat med færrest mulige ingredienser, så der undgås madspild. Generelt arbejder vi bæredygtigt med affaldssortering og forsøger at undgå madspild ved blandt andet at fryse kagerester og lave dem til herregårdskugler, og tiloversbleven kaffe bruges til iskaffe og kaffe-terninger. Det er der også en bedre økonomi i.

Indrømmet, så er den gamle hovedbygning på Reventlow-Museet ikke den bedste lokation at indrette en café i. Huset er fredet, og det sætter store begrænsninger på, hvad man kan gøre for at lette arbejdsgange. Vejen fra det moderne og nyindrettede køkken i kælderens til caféen på første sal går gennem det gamle køkken, via vinkælderen med høje

trin og op ad en gammel og skæv trappe. Personalet går mange skridt for at servicere vores gæster. Dertil kommer, at caféens medarbejdere er klædt i tøj fra 1700- og 1800-tallet; de lange skørter gør ikke turen nemmere, men vores gæster elsker det.

Hvad siger tallene så?

Museets omsætningstal fra 2019 til og med 2024 viser en kæmpe fremgang. I 2019 omsatte vi fra museets butikker, salg af arrangementer og bøger for i alt 467.997 kroner. I 2024 er der kommet flere salgsmedier til som webshop og café, men tendensen er klar. Vi er blevet langt bedre til at sælge varer. I 2024 var omsætningen således på i alt 1.373.683 kroner.

Den nye museumslov

I 2024 fik vi en ny museumslov. Den betyder store ændringer i måden, hvorpå statstilskuddet udregnes fremadrettet. Et kriterium er museernes evner til selv at tjene deres egne penge. De museer, der ligger blandt de øverste 50 procent, kan således regne med et beløb fra staten. Omsætningen fra butikker og café tæller ikke med i denne beregning. Der står i vejledningen, at det kun er indtægter fra museernes kernevirkksomhed, som kan afgrænses og opgøres tilstrækkeligt klart og ensartet på tværs af museerne. Med andre ord, selvom museernes gæster betragter museernes butikker og caféer som en del af den totale museumsoplevelse, er det ikke en kerneydelse, som kan regnes med. Men funktionerne er med til at tiltrække gæster og øge omsætningen, og butikkernes overskud indgår i museets samlede økonomi.

NYE TIDER OG NYE MEDARBEJDERE

Af Gitte Haahr Fornitz og Ulla Schaltz

I 2024 så aldersprofilen på museets sommerfugle eller time-lønnede frontpersonale helt anderledes ud end sædvanligt. Vi har nemlig haft stor gavn af at have en lidt mere moden gruppe af kollegaer som frontpersonale. Samtidig er vejen for museerne gået fra mange butiksansatte, lang åbnings-tid og få gæster ad gangen til færre medarbejdere, kortere åbnings-tid og mange flere gæster ad gangen.

Museum Lolland-Falster har fire bemandede udstillingssteder: Museum Obscurum, Stiftsmuseet, De Gamle Huse og Reventlow-Museet Pederstrup. Museum Obscurum har åbent hele året, dog undtaget januar. De Gamle Huse har åbent fra Valborgs Aften den 30. april til udgangen af september og så igen i efterårsferien. Stiftsmuseet har tidligere været åbent året rundt, da vi boede sammen med turistinformationen, men nu er museet kun åbent i skoleferierne. Reventlow-Museet Pederstrup har åbent fra 1. juni til udgangen af august og igen en weekend i november med julemarked. Det er selvfølgelig muligt for skoleklasser at besøge alle steder hele året, ligesom private mod betaling kan købe sig adgang til museet med en omvisning.

Vi har nemlig haft stor gavn af at have en lidt mere moden gruppe af kollegaer som frontpersonale.

Selvom Visit Lolland-Falster har nedlagt de turistinformationer, vi dels har drevet i Museum Obscurum og dels har boet sammen med på Stiftsmuseet i Maribo, så har vi nu besluttet, at alle fire udstillingssteder er turisme-hotspots.

Det kræver selvfølgelig en del kompetent personale at have alle disse udstillingssteder åbne hen over året og samtidig servicere vores turister med diverse oplysninger om overnatning, events, attraktioner og oplysninger om, hvor man finder alt fra apoteker til legepladser.

Hvad gjorde vi i gamle dage?

I mange år var medarbejderne i museernes butikker ansat i flexjob. Det gjaldt også, inden vi blev fusioneret. Begge fusionsmuseer havde en lang række medarbejdere i flex-job. Flere var ansat til at passe museernes butikker. Vi var så heldige på Museum Lolland-Falsters at have den gamle flexjobordning, hvilket betød, at rigtig mange i denne gruppe af medarbejdere var omkostningsfrie for museet, eller de kostede meget lidt at have ansat. Derfor var det muligt at have meget mere åbent for få udgifter. I takt med at denne gruppe medarbejdere gik på pension, var det ikke økonomisk muligt for museet at erstatte dem en til en, og derved opstod udfordringen med at holde museerne åbne i samme omfang.

Samarbejde om turistinformationer

I 2011 bød museet ind på at drive turistinformationen i Nykøbing Falster, da denne kom i udbud. Museets medarbejdere betjente i forvejen mange turister, så opgaven lå lige for. Vi vandt opgaven. Den gav os mulighed for samtidig at ansætte nye medarbejdere med ekspertise i turisme og samtidig få flere gæster forbi museet i Nykøbing. Nogle år efter indledte museet også et samarbejde med turistinformationen i Maribo, som gerne ville flytte ind på Stiftsmuseet. Det blev til et fint samarbejde med først turistforening og kommuner og senere Visit Lolland-Falster. Aftalen om at drive turistinformationer i Maribo og Nykøbing Falster udløb, og den 31. december 2023 var sidste dag. Vi valgte at fortsætte samarbejdet med Visit Lolland-Falster om de såkaldte turisme-hotspots, som nu er oprettet på alle fire udstillingssteder.

Flere sommerfugle

I takt med, at museets ældre og faste medarbejdere forlod Museum Lolland-Falster til fordel for pensionen, gjorde vi i højere grad brug af de såkaldte sommerfugle. Det er timelønnede medarbejdere, der er ansat i sommersæsonen. Det har ofte været yngre mennesker, som studerende eller unge på sabbatår. Nogle af disse medarbejdere havde vi glæde af i flere år ad gangen, andre var videre efter en

BUTIK

enkelt sæson.

Opgaven var ofte stor for de unge mennesker, da arbejdet bestod af meget mere end at sælge billetter, især de steder, hvor turistinformationerne også lå. Det kræver en del oplæring at give vores turister en god service, men det kræver også, at museets frontmedarbejdere selv følger med i, hvad der sker lokalt.

Nye åbningstider – ny medarbejdergruppe

I de sidste to til tre år har vi brugt vores historiske data om besøgstal til at regulere museets åbningstider. Da vi ikke længere har turistinformationen boende i Maribo, valgte vi som forsøg at skære åbningstiderne til, så de passer med de tidspunkter på året, ugen og dagen, hvor vi har gæster. Det har faktisk virket over al forventning. På meget færre åbningsdage har vi haft det samme antal gæster, men til gengæld sparet lønninger.

Samlet set har vi forbedret vores besøgstal samtidig med, at vi har holdt åbent i færre timer. Vi oplever, at koncentrationen af besøgende er højere i vores åbningstid, og det betyder også, at der især i sommerperioden virkelig er pres på vores udstillingssteder. Vores medarbejdere har særdeles travlt, idet de både sælger billetter og varer fra butikkerne og frokost i vores café samt hjælper turister. Det kræver stort overblik og engagement.

Modne medarbejdere

I sommeren 2024 forsøgte vi os med en ny gruppe blandt vores timelønnede frontmedarbejdere i billetsalg, butikker og café. Vi var så heldige, at en række meget modne og erfarne kvinder søgte job som sommerfugle hos os. Det var vi meget glade for, og der blev ansat et godt hold. Det er kvinder, der er stoppet på arbejdsmarkedet eller er imellem job, eller de kan disponere arbejde og fritid på en anden måde. De har tilsammen en meget stor erfaring fra forskellige brancher, der alle har tilfælles at yde den gode service

Vi har også stadig yngre medarbejdere blandt vores sommerfugle. Kombinationen giver en fin blanding af erfaring, nye ideer og en masse energi. De ældre medarbejdere stiller også mange gode spørgsmål og kommer med gode forslag til, hvordan vi kan forbedre kunderejsen.

til kunderne.

Vi har også stadig yngre medarbejdere blandt vores sommerfugle. Kombinationen giver en fin blanding af erfaring, nye ideer og en masse energi. De ældre medarbejdere stiller også mange gode spørgsmål og kommer med gode forslag til, hvordan vi kan forbedre kunderejsen.

Det kommer alt sammen vores gæster til gode. Og det virker. Det kan vi aflæse af Den Nationale Brugerundersøgelse, som museet skal deltage i. Hvert år beder vi vores besøgende om at udfylde skemaer, der indeholder spørgsmål om, hvor tilfredse de er med frontpersonalets service. Her kan vi se, at vores gæster er yderst tilfredse.

Hvordan gør vi i 2025?

I skrivende stund er vi i gang med at sætte sommerfugleholdet for 2025. Vi er så heldige, at der bliver mange gengangere fra sidste år på holdet, men enkelte har fået nyt arbejde og kan derfor ikke være med. Vi har fået øjnene op for det nyttige i at søge et bredere felt af medarbejdere. Vi har også fundet ud af, at selv om man har et langt livs job-erfaring, så kan man sagtens have lyst til at være en del af teamet på Museum Lolland-Falster for at yde det bedste for museernes gæster, både lokale og turister, og være med til at sælge vores lokale historie og kulturarv på fornemste vis.

HISTORISKE VANDRINGER

Af Alexandra Damgaard Ulvsbo

På en grå, men hyggelig martsdag i 2024 kunne man se en stor gruppe mennesker gå rundt i Gedesby og omegn iført vandresko og tøj til både regn og blæst. Det var bestemt ikke tilfældigt, at disse 87 mennesker befandt sig nær Falsters sydspids. I et samarbejde med Dansk Vandrelaug Storstrøm (DVL) og Museum Lolland-Falster var museumsinspektør Bjørnar Måge på en mission; han var nemlig museets guide på en tur, hvor stormfloden 1872 var hovedtema. På den 10 kilometer lange vandring skulle han udfolde historien om stormflodens hærgen i 1872 gennem Gedesby og omegn via bygninger, vejnavne, og hvad der kunne ses i landskabet.

Lydfortællinger i landskabet

Turen i Gedesby var den sidste af museets tre ture under det fondsstøttede projekt Historiske Vandringer (se faktaboks). Støtten fra projektet gjorde det muligt for museet at udvikle turene i samarbejde med andre lokale aktører og få lavet ruter med små lydfortællinger med tilknyttede fotos. Dem kan brugere lytte til og opleve ude i landskabet, enten ved hjælp af Naturlandets app, ved brug af hjemmesiden Historisk Atlas eller via museets egen hjemmeside.

Der blev lavet tre ture: Ringstien ved Nakskov, Jøderne i Nakskov og Stormfloden 1872 i Gedesby. På to af turene var DVL den primære samarbejdspartner, hvorimod turen om jøderne i Nakskov blev lavet primært i samarbejde med Historiens Hus Nakskov (tidligere Nakskov lokalhistoriske Arkiv). Ruten blev et formidlingsprojekt sammen med en vandreudstilling i Nakskov i forbindelse med 400 års jødisk liv i Danmark, et udstillingsprojekt udviklet af Dansk Jødisk Museum.

Værdien af samarbejde

Værdien af forskellige samarbejder, såvel lokale som nationale, kan ikke overdrives. Ved at støtte hinanden og samarbejde er vi simpelthen i stand til at give vores gæster flere og bedre oplevelser, ny og spændende formidling

samt mere ny viden fra forskning. Som museum har vi altid et fokus på at styrke vores lokal-samfund og i samarbejde med frivillige og foreninger at løfte i fællesskab for at udvikle og bevare dette samfund. I forbindelse med projektet Historiske Vandringer kunne vi knytte flere bånd både til Dansk Vandrelaug og Historiens Hus i Nakskov. Uden deres ekspertise og viden havde vi ikke ramt samme høje kvalitetsniveau. Det har ikke altid været let. Vi arbejder alle i forskellige tempi og på forskellige måder, men der er ingen tvivl om, at arbejdet har gavnet lokalsamfundet ved tre ture med lydfortællinger, som kan opleves på egen hånd.

Hvad bringer fremtiden

Projektet har også været en god indgangsvinkel til samarbejder med netværkspartnere i området omkring Nakskov Fjord, som rummer natur og kultur. I samarbejde med blandt andet Nakskov 2030 (se faktaboks) skal museet udvikle forskellige formidlingstiltag omkring Nakskov Fjord.

Sammen med foreninger og frivillige rundt om fjorden er det vores håb, at vi kan styrke den samlede formidling af området Nakskov Fjord og fremhæve både den unikke natur og de gode kulturhistoriske fortællinger. Det er vigtigt, at alle besøgende, både lokale og turister, får glæde af området og bliver inspireret til at dykke dybere ned i lokal-områdets mange seværdigheder.

FAKTA: Historiske Vandringer

Med støtte fra Nordea-fonden har Dansk Vandrelaug, Nationalmuseet og Danske Museer deltaget i et tværfagligt samarbejde kaldet Historiske Vandringer.

Projektets formål var at lave ture ud i naturen for historisk interesserede og vandreglade deltagere og formidle Danmarks historiske udvikling i landskabet samt udfolde sporene af menneskers levede liv.

FAKTA: Nakskov 2030

Initiativet Nakskov 2030 er et partnerskab mellem Realdania, A.P. Møller Fonden og Lolland Kommune om at udvikle Nakskov. Et ambitiøst udviklingsprojekt der vil sende den gamle købstad og industriby godt ind i fremtiden. Visionen er at styrke Nakskov som en by med et attraktivt natur-, fritids- og byliv.

Fra Nakskov 2030s egen hjemmeside:
<https://nakskov2030.dk>

Turen rundt i Gedesby skal til at begynde. Mødestedet er Gedesby Kirke.

Museumsinspektør Bjørnar Måge på tur i Gedesby med 86 vandreglade deltagere.

På vej gennem skoven mod Bøtøgård. Her er gruppen blevet noget opdelt, så kun en del af de deltagende ses på fotoet.

KULTURARV OG KLIMA

Af Daniel Groß, Cecilie Bønnelycke og Kasper Høhling Søsted

Klimaforandringer er en af de største trusler, som vores moderne samfund står overfor. Mens de forhøjede temperaturer ikke nødvendigvis påvirker vores liv direkte, mærker vi til gengæld deres konsekvenser: stigende havspejl og mere ekstremt vejr i form af stormfloder, storme og tørke og de medfølgende udfordringer for vores etablerede levevis. For eksempel kan folk, der bor ved kysten, allerede tælle årene, før deres hus bliver skyllet i havet. Forsikrings-selskaber imødeser flere vejrskader, og sidst, men ikke mindst, er store dele af fødevareproduktionen udfordret sæson efter sæson på grund af enten for tørt, for vådt, for varmt eller for koldt vejr. Forandringerne i miljøet sker på grund af det forandrede klima. Det vil i de kommende år påvirke livet både inden og uden for de nationale grænser, give nye politiske udfordringer og kræve en række nødvendige tilpasninger.

I Ringenes Herre skriver forfatteren J.R.R. Tolkien: ”Verden har forandret sig. Jeg ser det i vandet. Jeg føler det i jorden. Jeg kan lugte det i luften. Meget af det, der var engang, er gået tabt, for der er ingen, der kan huske det.” Men det er her, vores kulturhistoriske indsats kommer i spil. Vi ved, at verden forandrer sig og har forandret sig, men vi arbejder for at bevare genstande fra og viden om fortiden, så den ikke går tabt.

Vi ved, at verden forandrer sig og har forandret sig, men vi arbejder for at bevare genstande fra og viden om fortiden, så den ikke går tabt.

Mennesket tilpasser sig

Et af de vigtigste aspekter af vores arbejde er, at vi bevarer viden om fortiden for at udvikle perspektiver på samtiden og fremtiden. Vi kan vise, at menneskeheden altid har tilpasset sig sin aktuelle situation og udviklet ny viden, teknologi eller afgrøder, som er bedre egnet til en foranderlig verden. At være forberedt på forandringer og reagere på kriser forudsætter nemlig en evne til at overskue flere handlemuligheder. Det historiske perspektiv er en af de bedste informationskilder, vi har, da vi kan arbejde med fortiden som et afsluttet eksperiment. Grundlaget for vores arbejde er, at fortiden og nutiden er et kontinuum: Det moderne liv markerer ikke et markant brud med livet for flere hundrede eller tusind år siden. Tværtimod kan de træk, der karakteriserer det moderne samfund, spores over lange tidshorisonter, selvom udviklingen er accelereret og intensiveret i løbet af de sidste par årtier.

Fredning af fortidsminder

At den arkæologiske kulturarv i landskabet er truet, er ikke nogen nyhed. Det har den altid været. Først og fremmest af menneskets brug og manipulation af landskabet.

Mens ødelæggelsen af fortidsminder i princippet er lige så gammel som menneskeheden selv, er interessen for at beskytte den arkæologiske kulturarv forholdsvis ny. I Danmark opstod ønsket om at bevare fortidsminder for eftertiden i løbet af 1800-tallet parallelt med den voksende interesse for kulturhistorien, der fulgte med oplysningstiden og den efterfølgende dannelse af den moderne nationalstat.

De første fredninger af fortidsminder fandt sted i årene mellem 1809 og 1811, hvor forløberen til Nationalmuseet, 'Den kongelige Commission til Oldsagers Opbevaring', udpegede cirka 200 fortidsminder, der efterfølgende blev fredet ved kongelig forordning. Flere fredningsinitiativer baseret på frivillige aftaler med jordejerne fulgte senere i 1800-tallet, hvor navnlig den store landsdækkende herredsberøjsning (1873-1930), hvor tusindvis af fortidsminder blev registreret, øgede antallet af fredede fortidsminder til cirka 7.500.

Helvig Conrad Christian Engelhardt (1825-1881), historiker og arkæolog. Som ansat på Nationalmuseet deltog han i herredsberøjsningen og stod bl.a. for registreringen af fortidsminder i flere sogne på Lolland.

Fortidsminder er truede

I mange tilfælde blev den aftalte beskyttelse af fortidsminderne dog ikke tinglyst, og selvom lokale embedsmænd var pålagt at kontrollere, at fredningerne respekteredes, blev der ikke etableret et systematisk tilsyn med klare retningslinjer for blandt andet konsekvenserne af en eventuel overtrædelse af fredningen. Konsekvensen er særlig tydelig for de tidligste fortidsmindefredninger, hvor kun cirka halvdelen er bevaret i dag.

Den systematiske registrering af den arkæologiske kulturarv i landskabet i 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet betød også øget fokus på de tusindvis af oldtidsminder, der i løbet af perioden forsvandt som følge af en intensiveret landbrugsdrift og udbygning af infrastrukturen på nationalt plan.

Problemstillingen var klar: Fredning af fortidsminder baseret på frivillighed var ikke tilstrækkelig til at sikre de bedst bevarede fortidsminder mod ødelæggelse. Løsningen kom med vedtagelsen af fredningsloven i 1937. Loven, som sidenhen er blevet en del af naturbeskyttelsesloven, omfatter i dag cirka 35.000 fortidsminder. Heriblandt er resterne af det middelalderlige sildemarked på Albuen i udmundingen af Nakskov Fjord.

Kong Svends Høj, Nordvestlolland. Registreret af Engelhardt i 1876 i forbindelse med herredsberøjsningen. I 1924 blev jættestuen frivilligt fredet og sidenhen tinglyst efter vedtagelsen af fredningsloven i 1937.

Klimaforandringerne er her

Naturbeskyttelsesloven har til formål at sikre en fuldstændig og permanent in situ bevaring af de fredede fortidsminder. Det betyder, at de ikke må udsættes for midlertidige eller varige tilstandsændringer. Restriktionerne i loven er først og fremmest rettet imod menneskeskabte skader. Set i et bagudrettet perspektiv giver det god mening, idet mennesket historisk set har udgjort den største trussel mod bevaringen af den arkæologiske kulturarv.

I de senere år er man imidlertid blevet mere og mere opmærksom på en ny trussel mod fortidsminderne i landskabet. En trussel, som ikke lader sig tøjle af bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven. Den trussel kommer fra naturen selv og i højere og højere grad den igangværende klimaforandring.

De rapporter om konsekvenserne af den globale klimaforandring frem mod 2100, som FN's klimapanel løbende har offentliggjort igennem en årrække, forudser stigende temperaturer, øget nedbør, flere ekstreme vejrhændelser samt en generel havstigning. For hver rapport bliver billedet mere og mere dystert.

Kysterosion skader fortidsminder

Øget kysterosion, som konsekvens af hyppigere og kraftigere storme kombineret med stigninger i havspejlet, er en af de væsentligste og til dato bedst dokumenterede klimaskabte trusler mod fortidsminderne i landskabet.

I 2010 udgav Nordisk Ministerråd en rapport om klimaforandringernes konsekvenser for fortidsminderne i Skandinavien med en opfordring til de offentlige institutioner med ansvar for forvaltning af den fysiske kulturarv om at forholde sig til klimarelaterede problemstillinger.

I de senere år er man imidlertid blevet mere og mere opmærksom på en ny trussel mod fortidsminderne i landskabet. En trussel, som ikke lader sig tøjle af bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven.

På basis af rapportens anbefalinger udpegede Slots- og Kulturstyrelsen i midten af 2010'erne 92 fredede fortidsminder i Danmark, som var, og fortsat er, under nedbrydning som følge af kysterosion. De fredede rester af det middelalderlige sildemarked på Albuen er blandt disse udpegede fortidsminder.

Den særlige beskyttelse, som de fredede fortidsminder er omfattet af, betyder, at de har fået lov til at ligge forholdsvis uberørte hen. De repræsenterer derfor også et særligt arkæologisk kildemateriale, og dermed betyder havets ødelæggelse af dem ikke kun tab af kulturarv, men også af vigtig viden.

Hundredeårsstormen

Ifølge Slots- og Kulturstyrelsen er hensigten med kortlægningen af kysterosion at foretage periodisk overvågning af de udpegede fortidsminder med henblik på at iværksætte en handlingsplan og en prioritering af de tiltag og undersøgelser, der er nødvendige for at undgå tab af viden. Handlingsplanen foreligger endnu ikke, men i forhold til det fredede sildemarked på Albuen haster det med at få iværksat initiativer til at imødegå kysterosionen, som blev meget tydelig i 2023.

Den 20.-21. oktober 2023 blev den danske østersøkyst ramt af en kraftig stormflod, der forårsagede vandstandsstigninger, som ikke er set i de sidste 100 år. Stormfloden og den efterfølgende kategori 2 storm den 22. december 2023 forårsagede omfattende skader langs Lollands syd- og vestvendte kyster – navnlig på de strækninger, som ikke er beskyttet af det store dige, der blev bygget efter stormfloden i 1872.

Albuens sildemarked forsvinder

Den 8. april 2024 besøgte arkæologer fra Museum Lolland-Falster sammen med medarbejdere fra Naturstyrelsen og Slots- og Kulturstyrelsen Albuen for at vurdere omfanget af stormskaderne på det fredede fortidsminde.

Skaderne på den kystnære del af det kulturlag, der udgør resterne af det middelalderlige sildemarked, var omfattende. Over en strækning på cirka 200 meter havde stormfloden nederoderet cirka en meter af det oprindelige kulturlag. Enkelte steder havde havet fjernet op til fire meter af fortidsmindet.

Efter besøget gav Slots- og Kulturstyrelsen tilladelse til, at museet i sommeren 2024 kunne foretage dokumentation af skaderne. På grund af fredningsbestemmelserne var dokumentationen begrænset til de nederoderede dele af kulturlaget samt en stikprøveundersøgelse af det bagvedliggende intakte kulturlag med henblik på at vurdere videnspotentialiet.

Over en strækning på cirka 200 meter havde stormfloden nederoderet cirka en meter af det oprindelige kulturlag. Enkelte steder havde havet fjernet op til fire meter af fortidsmindet.

Viden går tabt

I forhold til videnspotentialiet er konklusionen på basis af museets dokumentationsarbejde klar og entydig. Den intakte del af kulturlaget rummer talrige data, som kan belyse den komplekse historie omkring de årlige sildemarkeder, der fandt sted på lokaliteten i middelalderen. Til gengæld er den arkæologiske værdi stort set lig nul, når først kulturlaget ligger nederoderet på stranden.

I forbindelse med dokumentationen har museet også kigget på historiske erosionsdata for den del af kyststrækningen på Albuen, hvor de fredede fortidsminder ligger, samt på fremtidens erosionsscenarier for området.

I forhold til de historiske erosionsdata er det vigtigt at understrege, at den kystnære del af fortidsmindet altid og kontinuerligt har været udsat for erosion blandt andet som følge af det daglige tidevand. Imidlertid indikerer opmålinger af kystlinjen på basis af ortofotos fra 1999 til og med 2022, at borterosionen af kulturlaget ikke primært sker gradvist, men derimod i 'spring'. 'Springene' sker efter alt at dømme i perioder med ekstraordinære vandstandsstigninger og øget havoverskylning som følge af storme. I den nævnte periode er kulturlagets udstrækning sine steder reduceret med seks meter. Inklusive stormflodserosionen i 2023 er helt op til cirka 10 meter af kulturlaget forsvundet i havet på mindre end 25 år.

Væk om 100 år

Hvis kysterosionen fortsætter med samme hastighed, vil en meget stor del af fortidsmindet være forsvundet inden for cirka 250 år. Tager man højde for den forventede akkumulerede effekt af klimaforandringerne er tidshorizonten reduceret til cirka 100 år, og da erosionen, som nævnt ovenfor, sker i 'spring', kan det sagtens gå meget hurtigere.

Med mindre der foretages omfattende kystsikringsarbejder på Albuen, er det, med henvisning til det store videnspotentialie, som findes i den intakte del af kulturlaget, nødvendigt at forholde sig til, om det overhovedet giver mening at fastholde ønsket om en in situ bevaring af fortidsmindet?

Museum Lolland-Falsters svar på det spørgsmål er nej, og derfor har museet i afrapporteringen af dokumentationsarbejdet anbefalet Slots- og Kulturstyrelsen, at der som minimum foretages affredning af den mest erosionstruede del af fortidsmindet, og at der afsættes midler til udgravningen af det.

Museets anbefaling er forhåbentlig et skridt nærmere på den handlingsplan for det middelalderlige sildemarked på Albuen, der burde have været lavet for flere år siden.

I stormflodernes land

Historiske optegnelser viser, at den lavtliggende sydkyst på Lolland har oplevet hyppige oversvømmelser, og der

er registreret stormfloder helt tilbage i 1577. Ligeledes har øernes beboere kontinuerligt arbejdet på at tilpasse sig naturen og det vilde vejr, og disse bestræbelser har bidraget til at forme det kulturlandskab, vi bevæger os i endnu i dag. Fra slutningen af 1700-tallet blev der bygget diger og dæmninger for at beskytte den sårbare kystlinje. Disse tidlige diger var dog kun omkring to meter høje og blev derfor hurtigt ødelagt af naturens kræfter, hvilket førte til gentagne oversvømmelser. På trods af disse tilbageslag fortsatte befolkningen på det sydlige Lolland med at vedligeholde og forbedre deres forsvarsværker mod naturens rasen.

Natten mellem den 12. og 13. november 1872 ramte en katastrofal stormflod af historiske dimensioner Lolland og Falster. Orkanvinde og rekordhøje vandstande på over tre meter forårsagede omfattende ødelæggelser og tab. Gårde, husdyr og skibe gik tabt, ferskvand blev en mangelvare, og mere end 80 liv gik til på tragisk vis. Som svar blev det lollandske og falsterske dige bygget; et mægtigt system af diger, sluser og pumpestationer, som på Falster rakte fra Elkenøre i øst til Gedser mod syd og på Lolland fra Nakskov i vest til Errindlev mod syd. Diget er siden blevet forstærket gentagne gange med moderne opdateringer som for eksempel nye bølgebrydere.

Stormfloden 1872 satte sig stærke spor i den kollektive erindring. Her har Holger Drachmann forevigt nogle af ødelæggelserne på Falster. Holger Drachmann, Fra Stormfloden 1872. Falster. Ribe Kunstmuseum.

Diget omformede på dramatisk vis Lollands sydlige kystlinje og forvandlede den fra en uregelmæssig blanding af fjorde og øer til en lige grænse mellem land og hav.

Bag de trygge diger

Opførelsen af diget fik stor betydning for Lolland og Falster. Diget omformede på dramatisk vis Lollands sydlige kystlinje og forvandlede den fra en uregelmæssig blanding

af fjorde og øer til en lige grænse mellem land og hav. Bag diget blev der indvundet ny landbrugsjord, hvor de karakteristiske roemarkers endnu i dag breder sig ud. Diget tjener i dag også rekreative formål; det lollandske dige rummer for eksempel en populær gang- og cykelsti, samtidig med at det beskytter de lavtliggende områder mod det stadigt stigende havvand.

Minderne om Stormfloden 1872 er stadig dybt forankret i den lokale kultur. Diget i landskabet, mindesmærker for stormflodens ofre og lokale fortællinger om stormfloden bevarer mindet om den skelsættende begivenhed. Dermed kan Stormfloden 1872 betegnes som et immaterielt erindringssted; et vigtigt element i den lokale, kollektive hukommelse og identitet.

I oktober 2023 blev Stormfloden 1872 atter aktuel, da en stormflod på ny hærgede de øst- og sydvendte kyster på Lolland og Falster. Hård østenvind og store mængder regn bragte mindelser om vejret under stormfloden 150 år forinden og gjorde, at vandstande på mere end to meter over dagligt vande skyllede ind over landet og endnu engang resulterede i store ødelæggelser. De gamle diger holdt kun lige akkurat stand mod vandmasserne, og begivenheden var en ny påmindelse om, at vi til stadighed må tilpasse os naturen, og at foranderligheden i vores omgivelser og tilpasningsstrategier er en historisk konstant.

Stormflod dokumenteres

Stormfloder og lignende klima- og naturfænomener er ikke blot naturskabte begivenheder, som kommer og går, løsrevet fra vores historie. De kan derimod betragtes som kulturhistoriske fænomener, hvis forløb og konsekvenser vi som museum bør dokumentere, indsamle og undersøge. Efter stormfloden i 2023 udsendte vi derfor en efterlysning af billeder og beretninger fra begivenheden og fik i den forbindelse indsamlet rundt regnet 100 billeder fra både Lolland og Falster samt en håndfuld beretninger, både fra dagen for og dagene efter stormfloden. Allerede fra sommeren 2024 kunne vi udstille nogle af de indsamlede billeder som en del af udstillingen ”STORM” på Stiftsmuseet i Maribo, hvor de repræsenterede det seneste punkt på den tidslinje, som de forskellige stormfloder fra stenalderen og op til i dag, udgør.

Mellem bevaring og grøn omstilling

I kraft af museumslovens kapitel 8 er Museum Lolland-Falster som kulturhistorisk museum forpligtet til at samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne om at sikre væsentlige bevaringsværdier for eftertiden. Denne bestemmelse betyder, at vigtige kulturlandskaber, såsom det flade, inddæmmede land på Sydjylland og Sydfalster, og historiske landskabselementer, som det lolland-falsterske dige, også er en del af museets genstandsfelt.

Det, som engang bare var et landskab, er nu blevet til en værdsat kulturskat, som kræver omhyggelig forvaltning i

den lokale planlægning. Selvom diget og det omkringliggende land oprindeligt blev skabt for at imødegå klima-udfordringer og støtte landbruget, er det siden blevet værdsat som en vigtig del af Lolland-Falsters kulturarv og naturskønhed. Denne transformation viser, hvordan et relativt nyt, menneskeskabt landskab kan udvikle sig til noget historisk betydningsfuldt. Den afspejler også, hvordan lokal-samfund tilpasser sig og finder mening i klima- og miljøforandringer og forvandler praktiske løsninger til symboler på identitet og fælles hukommelse.

Kulturlandskabet presses

De historiske kulturlandskaber, som museet arbejder for at bevare, er imidlertid under pres. Der er fra statslig side stillet nye krav til den grønne omstilling, og målet om at den danske energisektor skal være helt fri for fossile brændstoffer i 2040 har medført, at store arealer på Lolland-Falster er dækket af solceller. Andre steder, både til vands og til lands, opsættes vindmøller, som også præger landskabet. De tekniske elementer i kulturlandskaberne er konstante og markante vidner om de pågående klimaforandringer og den teknologiske udvikling. Som sådan er også de historiske træk, som kalder på bevaring og dokumentation fra museets side. Samtidig udgør de dog en trussel imod det historiske herregårdslandskab, som også er et særkende for især Lolland.

Såvel de nye landskaber med teknologiske elementer som solceller og vindmøller som det gamle herregårdslandskab med de karakteristiske alléer og store, opdyrkede mark-felter er menneskeskabte kulturlandskaber. Det samme er det inddæmmede landbrugsland bag digerene, de menneskeskabte plantageskove og de gravede afvandingskanaler. Hvad er vigtigst at bevare? Og hvordan navigerer vi som museum i dette spændingsfelt mellem den grønne omstil-

ling og bevaring af kulturlandskabets historiske træk? Mange nye spørgsmål opstår i arbejdet med de nye kulturlandskaber, hvor gammelt og nyt, brud og kontinuitet mødes og skal vejes op imod hinanden.

Klimaet og klimaforandringerne påvirker altså såvel vores landskab og vores måde at leve i det, som museets genstandsfelt og opgaver. Vi skal som museum sikre, at nogle elementer bevares, mens der andre steder gives plads til udvikling og det, som i fremtiden vil blive set som bevaringsværdig kulturarv.

FAKTA OM ALBUENS SILDEMARKED

Det fredede sildemarked er beliggende på krumodden Albuen, der ligger ved udmundingen af Nakskov Fjord og afskærmer fjorden fra Langelandsbæltet. Den cirka 7,5 kilometer lange krumodde er opbygget af sand og sten, der igennem tiden er blevet transporteret langs kysten og aflejret på det lavvandede Albue Flak.

Mod syd og sydvest består Albuen af lave klitter med en smal foranliggende strand. Mod nord og øst er krumodden dækket af vidtstrakte strandenge og talrige små og store lavvande vandhuller. Det areal, som omfatter det fredede fortidsminde, har sin primære udstrækning på Albuens nordøstlige del langs vigen Albuen Havn.

Fortidsmindet omfatter et kulturlag med bodtomter fra et middelalderligt sildemarked samt tilhørende kapel og kirkegård. Antallet og udstrækningen af bodtomter er usikker, men anslås på basis af endnu synlige fundamenter i terrænet at være på mindst et par hundrede tomter. Tomterne ligger i en eller flere rækker på østsiden af Albuen, primært langs vigen Albuen Havn med kapellet og kirkegården beliggende bagved på Albuens bredeste sted.

NY GUIDE TIL HERREGÅRDE

Af Henrik Schilling

Lolland-Falster har Danmarks største koncentration af herregårde. Derfor udgav Museum Lolland-Falster i 2024 Besøg herregårde på Lolland-Falster. Den er skrevet af historiker og herregårdsekspert John Erichsen, og er en guide til 15 af øernes i alt 53 herregårde.

Guiden er et tilbud til historie- og arkitekturinteresserede turister. Fælles for de udvalgte herregårde er, at turister kan komme helt tæt på og nogle gange helt ind. Flere herregårde har udviklet sig til attraktioner, og mange arbejder på at blive egentlige turistmål. Derfor yder Museum Lolland-Falster sit bidrag ved at bringe historien i spil og sætte herregårdene i perspektiv.

Godser og slotte er en væsentlig del af Lolland-Falsters kernefortælling og stedets DNA. De er derfor en god fortælling for de kulturinteresserede turister, som besøger Lolland-Falster. Mere end halvdelen af de udenlandske kystturister, der er det turistsegment, som især besøger Lolland-Falster, angiver kulturoplevelser som årsag til at vælge destinationen; blandt tyskere er tallet endnu højere.

På tre sprog

Slotte og godser kan på længere sigt øge antallet af tyske turister, som går meget op i tematiserede ruter, og de har høje forventninger til niveauet. Generelt er tyskere glade for natur, strande, historie og kulturoplevelser.

Guiden er udkommet på dansk, tysk og engelsk. Den bygger på historiker John Erichsens store bog Sydhavsøernes herregårde fra 2021. John Erichsen har udvalgt de 15 herregårde med omhu. Han har lagt vægt på, at det er steder, som i en eller anden udstrækning er åbne for offentligheden, og som giver turisterne nogle attraktive oplevelser. Mange herregårde er private hjem, men alle herregårdene i guiden har åbnet parken for offentligheden, og flere har også åbnet hovedbygninger eller avlsbygninger.

Godser og slotte er en væsentlig del af Lolland-Falsters kernefortælling og stedets DNA. De er derfor en god fortælling for de kulturinteresserede turister, som besøger Lolland-Falster.

Ulla Schaltz og John Erichsen med Besøg herregårde på Lolland-Falster, som blev præsenteret på Knuthenborg.

Fortid og fremtid i ét billede. De store vindmøller på Lollands sydkyst tårner sig op over de oldtidslandskaber, som Museum Lolland-Falsters arkæologer udgravede forud for Femern-forbindelsen.

CLARA PÅ 15 ER MUSEUMSFRIVILLIG

Af Rasmus Thorup Kildegaard og Henrik Schilling

Den sarte lyd fra en violin smyger sig gennem herregårdens stuer og fylder rummene med musik, som skaber stemning og nærvær. Tonerne kommer fra den 15-årige Clara Hjorth Lau Hansen. Den spinkle lyshårede pige sidder klædt i en hvid kjole efter snit fra C.D.F. Reventlows tid, og på hovedet bærer hun en hvid kyse.

Koncentreret stryger hun buen over violinens strenge og frembringer melodier, der stammer fra Reventlows nodebog. Det er en samling noder fra 1799 samlet af familien Reventlow, og Clara spiller den selvsamme musik, som for 200 år siden lød i stuerne på Pederstrup, hvor Reventlows familie dansede til melodierne, der efterhånden blev så populære, at de gled ind i de lokale spillemænds repertoire.

Som hun sidder der med lyset ind fra siden og violinen under hagen, illuderer hun til perfektion en ung adelsfrøken for 200 år siden. Dengang hørte det at spille et instrument til enhver ung piges dannelse i de kredse.

Et par gæster standser op og lytter til Clara. De nyder musikken og klapper af hendes præstation. De falder i snak med hende, og mødet giver dem en ekstra dimension på deres besøg. Clara levendegør et ungt menneskes liv på Reventlows tid, og det gør hun ikke som et sommerferiejob, men helt frivilligt uden at få penge for det.

I sommeren 2024 havde Reventlow-Museet Pederstrup besøg af Clara. Hun er noget så usædvanligt som et ungt menneske, der er vild med at være en del af Reventlow-Museets formidling til publikum. Klædt som i tiden brugte hun nogle dage af sin sommerferie på at optræde for museets gæster i udstillingen. Nogle dage med sin violin. Andre dage hjalp hun med til at formidle stedets mange historier og gå til hånd, når kokkepigen tændte op i Pederstrups store brændekomfur. Clara kom hele vejen rundt og var med såvel upstairs som downstairs på herregården, og senere var hun frivillig i De Gamle Huse, hvor hun deltog i aktiviteterne ikklædt dragt.

At Clara endte som frivillig på Reventlow-Museet tog sin begyndelse, da hun besøgte Reventlow-Museet sammen med sin klasse i forbindelse med et undervisningsforløb under

Dannelsesrygsækken. Museet og Pederstrup gjorde så stort et indtryk på hende, at hun sammen med en klassekammerat tog mod til sig og talte med museets undervisere om at kunne blive frivillig formidler og hjælper på Pederstrup. Clara havde forelsket sig i Pederstrup, og sammen med sin mor kontaktede hun efterfølgende museet og spurgte, om hun måtte blive en del af stedet sommeren over som frivillig.

Det kunne hun selvfølgelig, og hendes henvendelse var meget kærkommen. For museumsfolk er Clara en enhjørning. Hun er noget helt særligt og meget sjældent; et ungt menneske, som interesserer sig for museer og brænder for museumsformidling. For Reventlow-Museet er Claras engagement guld værd. Hun skaber liv i museet og bidrager til gæsternes oplevelse af herregården.

For museumsfolk er Clara en enhjørning. Hun er noget helt særligt og meget sjældent; et ungt menneske, som interesserer sig for museer og brænder for museumsformidling.

Clara indrømmer, at hun var lidt genert i begyndelsen. Selv om hun spiller i Ensemble Storstrøms ungeorkester var det en smule grænseoverskridende første gang alene at lægge kinden til violinen i Reventlows stuer, men genertheden forsvandt hurtigt. Hun tog det i stiv arm, da Folketidende og TV2 ØST kiggede ind på Pederstrup for at skrive og lave indslag om den spøjse pige, der var vild med at være frivillig på et museum.

Hun fortæller os, at hun har hygget sig og haft det sjovt. Mødet med publikum og museet har givet hende en større selvsikkerhed, og Clara har kun mødt positive reaktioner fra sine venner.

Over hele landet oplever museerne, at det er svært at vække de unges interesse. Det gør Clara til noget særligt, og et museum som Reventlow-Museet Pederstrup kan gennem

Clara lære meget om, hvad der interesserer børn og unge og på den måde blive bedre til at skabe museumsoplevelser præcis for dem. Så ud over at vi glædes over Claras engagement og interesse, så glæder vi os også over det, hun lærer os om unges interesser.

Claras frivilligarbejde og en efterfølgende erhvervspraktik på museet handler om mere end bare de konkrete oplevelser, hun får, og som hun kan give vores publikum. Det er også et led i museets arbejde med deltagelse. I 1980'erne begyndte der at brede sig en kritik blandt nogle europæiske museer af en tendens til at være et elitært sted. Kritikken gik på, at museerne nedvurderede 'almindelige' menneskers levede liv og kun henvendte sig til en lille, privilegeret gruppe i samfundet.

I dag ser museer på mange måder helt anderledes ud og har en helt anden tilgang til forskellige grupper i samfundet. Men arven fra den gamle elitære og måske lidt enstrengete museumsformidling kan hænge ved. Vi lægger stadig gamle ting bag glas og skriver små fine skilte med årstal, holder foredrag og kan - for nogen - godt virke som et kedeligt sted. I hvert fald blandt unge og de grupper, som har lidt eller slet ingen erfaring i at gå på museum. Der er sket meget med museerne, siden den elitære formidlingsform fik sin berettigede kritik. Og Museum Lolland-Falster er et af de steder, hvor forandringen er størst.

Ved at trække unge og andre grupper, som normalt ikke går på museum, ind og deltage i udvikling og formidling får de på den ene side et stærkt ejerskab, og på den anden side sætter de et stort aftryk på både den konkrete formidling såvel som på den måde, vi museumsinspektører forstår og træffer valg i udviklingen af formidlingen. Vi opdager vores samlinger med friske øjne. Vi ser vores steder på ny og får nye ideer; alt sammen med hjælp fra nye deltagere som Clara. På den ene side styrker det unges deltagelse i samfundet generelt og deres udvikling af sociale færdigheder og selvforståelse. På den anden side skærper det museets kompetencer i at arbejde med praktiske formidlingsaktiviteter, æstetiske og kreative processer og produkter som sætter samtaler og refleksioner i spil hos netop de unge. Og dermed begynder vi som museum at afdække nogle nye dimensioner ved museets rolle i samfundet, som handler om trivsel, mental sundhed, tryghed og sociale færdigheder, erkendelser og social sammenhængskraft.

Når Clara bliver en del af museet, handler det altså også om, at hun bliver en ambassadør for sin generation. Over for sine jævnaldrende kan hun fortælle historier videre og fortælle om museets muligheder. Men hun er i lige så høj grad sin generations ambassadør over for os som museum.

Oplevelsen har sat sig dybe spor i Clara. Om hun en gang i fremtiden ender med at arbejde på et museum, har hun ikke tænkt så meget over. Hun vil gerne på musikkonservatoriet. Hvad end Clara beslutter sig for, er hun og hendes violin altid velkommen på museet.

Clara som ung adelsfrøken optrådte med sin violin i Pederstrups stuer.

Når Clara bliver en del af museet, handler det altså også om, at hun bliver en ambassadør for sin generation. Over for sine jævnaldrende kan hun fortælle historier videre og fortælle om museets muligheder.

Det hændte, at Clara, til venstre i billedet, også var køkkenpige på Pederstrup.

TEKSTILSAMLINGEN ER GENNEMGÅET

Af Amel Rahba Vestgaard

Smukke egnsdragter, sirlige trendfletninger og farverige knæstrømper fra Polen. Det er blot nogle af de mange forskellige genstande, som museets tekstilsamling rummer. Samlingen, som oprindeligt hørte under Falsters Minder, blev grundlagt i 1913 og indeholder omtrent 5.800 genstandsnumre.

Tekstilsamlingen har gennem mange år haft hjemme på loftet af bygningen i Færgestræde, men i efteråret 2022 blev alle de tekstilkasser, som befandt sig i Færgestræde, flyttet over på Tekstilloftet i Frisegade 43. Det drejede sig om cirka 100 kasser, som primært bestod af uregistrerede genstande. Formålet med at samle kasserne på én adresse var at danne sig et overblik over samlingen, komme efterslæbet til livs, sikre indholdet af de enkelte kasser og dermed færdiggøre gennemgangen af tekstilsamlingen.

I det forgangne år er samlingsgennemgangen af tekstilerne endeligt afsluttet. De mange kasser er gennemgået en for en; genstandene har alle fået syet deres respektive museumsnummer på; de genstande, som ikke var oprettet i Regin, er blevet oprettet i SARA, og samtlige tekstilkasser har fået de opdaterede og korrekte oplysninger på deres kasselister. Kort sagt har en omfattende arbejdsproces nået sin ende, og de gamle tekstiler er klar til det næste kapitel i deres museale liv, som fortsætter i museets nye magasin, som er under opførelse.

Lis og Kirsten hjalp til

I processen med at gennemgå tekstilerne har museets to frivillige, Kirsten Dengsø og Lis Høegh, været en integreret del af arbejdet. Begge kvinder har en faglig baggrund som undervisere inden for tekstiler. De har viden om fremstilling af tekstiler, og de har begge et stort kendskab til de håndværksmæssige aspekter generelt. Hver tirsdag formiddag deltog de i gennemgangen og bidrog med deres omfattende viden om de historiske genstande, såsom hvilke teknikker og materialer, der er gjort brug af, samt viden om de menneskers i lokalområdet, hvis levede liv knytter sig til genstandenes proveniens. Kirsten og Lis har i meget høj grad været med til at kvalificere samlingen

ved at formidle deres viden og erfaring, og de har dermed været til stor hjælp for projektets gennemførelse.

Det har især været i forbindelse med det store registrerings-efterslæb, at Kirsten og Lis' deltagelse i projektet har været gavnlig. For efterhånden som kasserne blev åbnet, og de mange forskellige genstande så dagens lys, har Kirsten og Lis' skarpe blikke hurtigt kunnet fastslå, om der eksempelvis var tale om egnspecifikke dragtdele, hvilken periode de stammer fra, og hvad de pågældende tekstiler formentlig blev brugt til. Og netop disse tre forhold gør sig gældende, når tekstilsamlingen skal gennemgå en kassationsrunde som forberedelse til den forestående magasin-flytning.

Ved at have haft Kirsten og Lis med på samlingsgennemgang har museet fået adgang til viden, som museets medarbejdere ikke nødvendigvis ligger inde med.

Ved at have haft Kirsten og Lis med på samlingsgennemgang har museet fået adgang til viden, som museets medarbejdere ikke nødvendigvis ligger inde med. For det meste ved de to erfarne kvinder præcis, hvilken slags tekstil vi har med at gøre, og ellers er de hurtige til at finde den relevante litteratur, så vi kan få opklaret sagen. Derudover er Kirsten og Lis meget dygtige til at håndtere de mange skrøbelige tekstiler og få dem foldet og pakket ordentligt ned i kasserne, så de får de bedst mulige opbevaringsforhold.

Tilvalg og fravalg

Inden tekstilsamlingen flytter ind på museets nye magasin i Maribo, skal den gennemgå en kassationsrunde. Ud fra en række kriterier besluttet, om de enkelte tekstiler skal forblive i museets faste samling, eller om de skal udskilles til andre

Regalier fra Afholdsforeningen i Nykøbing F. bliver studeret af museumsinspektør Amel Rahba Vestgaard, registrator Peter Wilcken Hacke, Lis Høegh og Kirsten Dengsø.

formål. Et af de allervigtigste kriterier, der bestemmer en genstands fremtid, er dens proveniens. Hvilke informationer findes der? Hvor stammer den fra, og hvem har brugt den? Jo mere viden vi har, jo bedre kan genstanden bruges i andre af museets ansvarsområder såsom formidling og forskning. Det mest oplagte sted at lede efter informationer er de gamle protokoller og indleveringssedler. Her findes ofte informationer om, hvornår de enkelte tekstiler er blevet indleveret, givers navn og adresse, brugers identitet, genstandens betegnelse, en beskrivelse af genstanden samt informationer om, hvorvidt den er indleveret som en del af en større indlevering eller som en enkeltstående genstand.

Proveniens, eller manglen på samme, afgør ikke alene, om tekstilerne bevares eller udskilles. Andre faktorer såsom stand og genstandstype kan have lige så meget at skulle have sagt. Når der for eksempel dukker en uregistreret genstand op, som vi ingen informationer har på, og som ovenikøbet er i dårlig stand, så vil den højst sandsynligt blive indstillet til kassation, hvis samlingen ellers rummer lignende genstande med bedre proveniens og i bedre forfatning.

Samlingens kronjuveler

Nogle af de genstandsgrupper, der findes i tekstilsamlingen, bliver til gengæld bevaret i samlingen uden nogen diskussion eller tvivl. Det drejer sig blandt andet om de egnsspecifikke dragter såsom samlingen af stjernetrøjer og samlingen af egnsdragter, samlingen af faner og samlingen af kristentøj. Det samme med genstandene, som knytter sig til den polske indvandring på Lolland, og genstande, som er lokalt produceret. Dertil genstande, der relaterer sig til fremtrædende personer som for eksempel Helene Strange eller Peter Freuchen, og genstande, som knytter sig til empirestilen og 1700-tallet samt bonde- og bytøj fra perioden omkring 1800-tallet.

Blandt de genstande, som skønnes mindre vigtige for museets samling, er de genstande, som for eksempel ingen tilknytning har til hverken Lolland eller Falster, og som dermed befinder sig uden for museets geografiske ansvarsområde. Det samme gælder genstande, som er i meget dårlig stand, og hvor omkostningerne til konservering ikke står mål med den forsknings- og formidlingsmæssige værdi. Og endelig genstande, som er fundet ved gennemgang og derfor ingen kendt proveniens har, samt genstande, som har mange dubletter i den øvrige samling.

Fremtiden for tekstilsamlingen

Snart begynder vi flytning til museets nye magasin, som kommer til at have adresse på Europavej i Maribo. Flytningen markerer et nyt kapitel for tekstilerne, som fremover skal befinde sig i et moderne magasinbyggeri, hvor klimaforholdene kan kontrolleres og dermed være med til at skabe optimale forhold for museumsgenstande. Som afslutning på den igangværende udskillelsesproces vil de

genstande, som ikke skal forblive i museets samling, benyttes til pædagogiske formål. Nogle tekstiler kan muligvis returneres til giver eller givers arvinger, andre genstande tilbydes relevante museer, mens nogle genstande destrueres efter Slots- og Kulturstyrelsens bestemmelser.

En af fordelene ved at udskille de genstande, som ikke længere skønnes relevante for samlingen, er, at vi kan give de bevarede genstande bedre forhold. Og nu hvor samtlige genstande er gennemgået og ordentligt dokumenteret, er det nemmere at tilgængeliggøre samlingen i forhold til kommende udstillinger, eventuel studiebrug, forskning, formidling med mere.

NAKSKOV KIRKEGÅRDE

Af Ulla Schaltz

På en dejlig sommerdag, den 6. august 2024, blev der holdt en velbesøgt reception med et delikat buffetbord i anledningen af, at Nakskov Kirkegårde fyldte 140 år. I den forbindelse præsenterede museet bogen om Nakskov Kirkegårde, som netop var udgivet. Den er skrevet af dette bidrags forfatter, Museum Lolland-Falsters direktør, som igennem mange år har beskæftiget sig med kirkegårds-kulturhistorie og i særdeleshed ned Nakskov Kirkegårde. Bogen er nummer to i rækken, da der i 2023 udkom en bog om Nordre Kirkegård i Nykøbing Falster i anledningen af dennes 100-årsdag. Tanken er, at der om nogle år også skal udkomme en bog om Maribo Kirkegård.

Siden jeg for første gang besøgte Nakskov Kirkegårde for omkring 20 år siden, har jeg været dybt forelsket i denne fantastiske kirkegård på Svingelen. Hvis man aldrig har besøgt Nakskov Kirkegårde, så er det en stor fejl. Se at komme afsted! Nakskov Kirkegårde er et besøg værd, ikke blot for at besøge en afdød på kirkegården, men fordi den rummer en spændende kulturhistorisk fortælling og er en sjælden botanisk perle. En tur på Nakskov Kirkegårde er med andre ord en meget stor oplevelse.

Fortæller byens historie

Men et kirkegårdsbesøg er også noget andet. Det er også et lille kik ind i den by, som den servicerer, og en fortælling om kirkegårdshistorie. Kirkegården er som en prisme, der kan fange små eller store glimt af byen og dens indbyggeres historie. Den er med andre ord en slags historiebog. Denne tanke har dannet baggrund for bogens formål og metode. Det har været et mål med bogen at fortælle Nakskovs historie gennem udviklingen af byens i alt seks kirkegårde samt en jødisk begravelsesplads og et udvalg af gravsten på kirkegården.

Kirkegårdenes placeringer i byen vidner om en forholdsvis stor og centralt beliggende købstad i middelalderen; en by, der både havde den fine kirkegård omkring den store kirke og en fattigkirkegård. Efterhånden som byen voksede, blev der brug for assistenskirkegårde uden for byporten, og i flere omgange blev kirkegårdene flyttet rundt, til man endelig fandt den nuværende placering.

Tolv skæbner

Ud af kirkegårdenes rigtig mange spændende gravsten er valgt 12, hvis afdødes skæbne beskrives nærmere. De 12 portrætter er udvalgt nøje, så læseren stifter bekendtskab med forskellige sider af Nakskovs fortid. En markant del af byens nyere historie er skibsværftet, så selvfølgelig er der udvalgt en sten, som kaster lys over skibsværftets historie og medarbejdere. En anden vigtig del af byens fortælling og Lolland-Falsters historie er sukkerfabrikken. Gravstenen over medarbejderen fra sukkerfabrikken gør det muligt at fortælle om sukkerfabrikken og sukkerets historie på Lolland-Falster. Andre portrætter giver indblik i den berømte arbejderopstand i Nakskov i 1931 og modstandskampen i Nakskov under Anden Verdenskrig. Vi kommer også tæt på flere af Nakskovs berømte og mere kulørte indbyggere. Her tænkes på grønlandsfareren Peter Freuchen samt redaktør og lokalhistoriker Carl Christian Haugner og borgmester Sophus Bresemann og deres lokale opgør i pressen om politik. Flere af portrætterne er desuden et indblik i Nakskovs forlystelsesliv.

Bogen er blevet til i samarbejde med Henrik Lund, som er tidligere kirkegårdsleder på Nakskov Kirkegårde, og den nuværende kirkegårdsleder Stanley Priergaard. Arkivar fra Nakskov lokalhistoriske Arkiv, nu Historiens Hus, Heidi Pfeffer har sammen med arkivets frivillige bidraget med materiale og billeder. De mange nye skønne fotografier er taget af fotograf Ingrid Riis Hovgaard, og bogens grafiske udtryk er Mette Glyholts.

De 12 portrætter er udvalgt nøje, så læseren stifter bekendtskab med forskellige sider af Nakskovs fortid.

Kirkegården er som en prisme, der kan fange små eller store glimt af byen og dens indbyggeres historie. Den er med andre ord en slags historiebog.

KIRKEGÅRD

MØDREHJÆLPENS MUSEUMSTEAM

Af Rasmus Thorup Kildegaard og Anne-Lotte Sjørup Mathiesen

Museum Lolland-Falster arbejder på at være museum for alle, men hvordan er man egentlig det? Kan vi tilbyde udstillinger og aktiviteter, der kan rumme alle? Er det ok, at vi i nogle tilfælde vender det lidt på hovedet og laver målrettede og skræddersyede aktiviteter til bestemte grupper for på den måde at gøre dem til en del af museumsfællesskabet?

Svaret er ja! For gør vi det ikke, er vi ikke museum for alle. Der er nemlig grupper på Lolland-Falster, der ikke kommer på landsdelens museer. Grupper, som af økonomiske, sociale eller fordomsfyldte grunde ikke ser sig selv som museumsbrugere. Der opstår en slags berøringsangst, når ordet museum dukker op, hvor det som et blinkende neonskilt får visse grupper til at bakke helt ud. Der har ikke været tradition for museumsbesøg i deres familie, og det bliver til noget, ‘man ikke gør’. Noget, man ikke føler sig som en del af. Noget andre gør. Noget, der ikke er relevant for mig og min familie.

Denne barriere vil Museum Lolland-Falster gerne bryde ned, da vi mener, at vi med sjove, lærerige og inkluderende tilbud kan tilbyde noget til alle. Ved at kende den enkelte målgruppe kan vi som faglig institution gøre det nemmere og mere spiseligt for ikke museumsvante at blive en del af museumsfællesskabet.

Der opstår en slags berøringsangst, når ordet museum dukker op, hvor det som et blinkende neonskilt får visse grupper til at bakke helt ud. Der har ikke været tradition for museumsbesøg i deres familie, og det bliver til noget, ‘man ikke gør’.

Mødrehjælpens Museumsteam

Museum Lolland-Falster har gennem en årrække arbejdet med forskellige grupper af ‘ikke museumsbrugere’ i forbindelse med arrangementer. Men i 2024 valgte vi at tage det et skridt videre og lave et længerevarende samarbejde med en af disse grupper, Mødrehjælpens afdeling i Nykøbing Falster. Ønsket var at skabe en tættere relation til gruppen for på længere sigt at tilbyde en bredere vifte af aktivitetsdage og ikke blot sporadiske besøg hist og her.

Vi skød samarbejdet i gang med et heldagsarrangement på frilandsmuseet De Gamle Huse i Maribo den 2. juli 2024 for cirka 30 børn, deres 20 forældre, 6 frivillige fra Mødrehjælpen samt fagligt personale fra museet og Guldborgsund Kommune.

Aktive børn og forældre

Vi indledte dagen med, at børnene klædte sig ud som gammeldags skolebørn. Huer og skjorter til drengene, forklæde og tørklæde til pigerne. Herefter skulle de gå på to lige rækker, drenge i den ene og piger i den anden. På aktivitetspladsen foran skolen fik børnene selv lov til at bestemme, hvilken aktivitet de ville deltage i. De kunne vælge skole i gamle dage, madlavning eller byg selv-aktiviteter. Størstedelen valgte skolen, og de blev introduceret til den gamle skole og fik forklaret reglerne: Det er en leg, hvor man skal rejse sig for den strenge skolelærer og have skældud! Det hele sker naturligvis med glimt i øjet, spænding og sjov, men også med den alvor, der handler om, hvordan børns hverdagsliv har ændret sig: I dag har børn rettigheder og skal behandles med respekt.

Imens børnene var i skole, tog forældrene fat på madlavningen; de skulle nemlig være med til at lave deres egen frokost. Under kyndig vejledning af museets frivillige kok Thorbjørn blev der snittet, hakket og grillet, og da skoleklokken ringede ud, blev kokkeholdet udvidet betydeligt.

Dog kastede nogle sig også over byg selv-aktiviteterne, men flere forblev på madlavningsholdet fra start til slut. På den måde kom de naturligt til at omgås hinanden, de frivillige og museets inspektører. En af mødrehjælpens frivillige,

Guri, fortalte efterfølgende:

"Det, der begejstrede mig mest, var, hvordan børnene med iver gik til opgaverne, mærkede, sansede, så, lyttede og oplevede vores fælles kulturarv og Danmarkshistorie gennem leg og arbejde i fællesskab med andre børn, voksne - ældre og yngre - og at de sammen fik skabt noget brugbart og fornuftigt."

Bare være til for en stund

Og særligt forældrenes rolle og deltagelse fik opmærksomhed blandt både museets inspektører og de frivillige fra mødrehjælpen. Her var noget, vi ikke før har været så opmærksomme på:

"I særdeleshed var det nærmest rørende at opleve, hvordan de unger og deres forældre, hvis hverdag er præget af diagnoser, sociale og personlige problemer, kunne finde ro og tid til fordybelse ved at 'gå med på legen' og - for en stund - bare være til og blive naturligt trætte," fortalte Guri.

Formålet med dagen var at tilbyde så forskellige aktiviteter, at alle kunne være med. Vi ønskede at give de unge udsatte mødre (og enkelte fædre) en positiv oplevelse med at gå på museum sammen med deres børn. Det skulle være noget, de kunne lave som familie eller selv kaste sig over, hvis de havde lyst til det. Derfor havde vi hjælpere ved de enkelte poster, så man ikke følte sig udenfor eller var i tvivl om opgaven, hvis mor ikke lige var der til at hjælpe. Her var det imidlertid vigtigt, at vi mødte gæsterne på lige fod og sammen tog en snak om, hvad opgaven gik ud på.

En ung mor, der deltog i familieaktiviteten på frilandsmuseet De Gamle Huse i Maribo, sagde om aktiviteterne:

"Ikke et ondt ord om legejunglen eller biffen, men der er mit barn jo bare aktiveret. Der er det hele jo tilrettelagt. Her på museet skal jeg jo være sammen med ham på en anden måde og være sammen med de andre. Det giver bare noget helt andet, som jeg ikke har oplevet i årevis."

En helt andet type tilbud

Jette Lund Hansen, formand for Mødrehjælpen Nykøbing Falster, betragter samarbejdet med Museum Lolland-Falster som en virkelig god mulighed for at udbrede kendskabet til vores fælles historie til alle samfundslag.

Samarbejdet skal på længere sigt tilbyde flere gode oplevelser for udsatte familier, men skal også være en læringsplatform, hvor begge institutioner skal blive klogere på, hvad det er, museet kan, som andre populære familieattraktioner som for eksempel legejunglen og biografen ikke kan.

Ifølge hende bidrager det til at fylde gode ting i børnenes dannelsesrygsæk, som Guldborgsund Kommune arbejder med, samtidig med at Mødrehjælpen giver familierne mulighed for gode fælles oplevelser med både natur og kultur.

Børn og voksne oplever, at ikke alt sjovt behøver at bestå af farvet plastik, høje lyde og masser af fart og hurtige klip. Familierne oplever på museumsdagen, at der er god tid, ro og samvær med andre omkring 'noget' - et fælles tredje - for eksempel lave mad, plante, så og luge, reparere ting med mere. En dag på museet bringer mange forskellige kompetencer i spil.

Kultur, sundhed og trivsel

Som en samarbejdspartner deltog også Guldborgsund Kommunes Folkesundhedsafdeling. Og det er blevet begyndelsen til en ny drejning for museets formidling.

I særdeleshed var det nærmest rørende at opleve, hvordan de unger og deres forældre, hvis hverdag er præget af diagnoser, sociale og personlige problemer, kunne finde ro og tid til fordybelse

Sundhedskonsulent Malene Spedsbjerg Malle var som repræsentant for Folkesundhed Guldborgsund rigtig glad for at blive indbudt til at deltage på frilandsmuseet af Mødrehjælpen og Museum Lolland Falster, som i deres samarbejde har fået fat i en målgruppe, de socialt udsatte, som man i kommunalt regi ofte ikke kan få til at møde op og dermed påvirke.

Omgivelserne på frilandsmuseet var ifølge Malene Spedsbjerg Malle afslappende og lærerige, og alle ansatte og de mange frivillige, som mødte op, emmede af overskud og nærvær. Det var noget, alle fandt sig trygge i. Det gjorde det nemt for hende at opleve små uformelle snakke, hvor hun kunne spore sig ind på, hvilke udfordringer forældrene møder i forhold til ernæring, og hvordan børnene oplever måltiderne derhjemme. Hun uddelte materialer til inspiration, lavede en 'sukkerøvelse' for at synliggøre det skjulte sukker i hverdagssnacks og fik nogle gode snakke, der virkede som en øjenåbner for mange af mødrene.

I det kommende år vil museet og Mødrehjælpen og Folkesundhedsafdelingen forsætte samarbejdet og udvide horisonten for, hvad museet kan tilbyde udsatte grupper. Samarbejdet med Mødrehjælpen er en del af projekt 'Rødder', der er støttet af Slots- og Kulturstyrelsens pulje til styrkelse for museernes relevans for nye brugergrupper.

Omgivelserne på frilandsmuseet var ifølge Malene Spedsbjerg Malle afslappende og lærerige, og alle ansatte og de mange frivillige, som mødte op, emmede af overskud og nærvær. Det var noget, alle fandt sig trygge i.

MUSEETS HJERTESAG

Af Ulla Schaltz

Hjernerne sad løst under Mødrehjælpen i Maribos årlige juletræsfest den første søndag i advent. Hver enkelt frivillig fik nemlig en lille julehjertenål overrakt af Museum Lolland-Falsters direktør Ulla Schaltz og tidligere ansat ved museet Thor Holmboe.

Museet har i år oprettet en lille fond, hvormed vi sætter fokus på en institution eller nogle mennesker, som vi samarbejder med, og som vi synes gør en helt særlig indsats. Thor Holmboe har - efter mange år på museet - doneret en pose penge til, at museet kan skabe en tradition med hvert år at uddele julehjertenåle med motiv fra Knud Vægters bog om julehjerter. Det er museet Thor meget taknemmelig for.

Thor har været ansat på museet siden 2008 som museums-assistent, men han har været tilknyttet Falsters Minder og Lolland-Falsters Stiftsmuseum siden år 2000 som frivillig og projektmedarbejder. Thors fortjenester er mangfoldige, men især hans engagement i arkæologien og hans arbejde med at holde styr på indkommet danefæ må fremhæves.

Med vores hjertesag ønsker vi at anerkende de frivilliges store, og ofte usynlige, indsats i lokalsamfundet. Sammen med Thor Holmboe valgte vi, at de første til at blive hyldet gennem Museets hjertesag skulle være Mødrehjælpen i Maribo og Familieringen Lolland for deres store arbejde. Mødrehjælpens store engagement har museet mødt i vores samarbejde i forskellige sammenhænge.

Museets medarbejdere har gennem flere år set, hvor stort et arbejde Mødrehjælpen gør for familier og børn i Lolland Kommune. Med stor entusiasme og engagement gør de en kæmpe positiv forskel for mange mennesker. Det synes vi på museet, at de fortjener en lille opmærksomhed for i form af Museum Lolland-Falsters hjertesag.

Gennem december bar de frivillige i Mødrehjælpen og museets medarbejdere det lille hjerte som et tegn på, at julen er hjerternes fest.

Museets medarbejdere har gennem flere år set, hvor stort et arbejde Mødrehjælpen gør for familier og børn i Lolland Kommune.

Formand for Mødrehjælpen i Maribo Lone Bille modtager museets julehjerter flankeret af Ulla Schaltz og Thor Holmboe.

DANNELSE FOR LIVET

Af Ramus Thorup Kildegaard og Cecilie Bønnelycke

Dannelse er ofte noget, vi taler om i forhold til børn og unge. Det giver god mening, fordi de er ved at finde deres ben at stå på i en foranderlig verden. Dannelse er en måde at lære at håndtere det at være menneske. Men for os er dannelse også en livslang læringsproces.

Vi voksne skal også dannes! Vi har også brug for at møde nye horisonter, blive overraskede og få rusket op i vores forestillinger om verden. Vi har også brug for at finde håb og fællesskaber på ny. Vi har også brug for mening, og måske kan den mening, vi voksede op med, fornyes. Måske er livsorientering noget, der skal justeres hele livet?

Med Dannelsesmanifestet vil Museum Lolland-Falster gøre dannelse tilgængelig for alle ved at hjælpe mennesker til at finde deres plads i verden og definere deres egen fortælling, så det forstærker deres respekt for sig selv såvel som for andre.

I 2024 præsenterede Museum Lolland-Falster derfor Dannelsesmanifestet. Det består af tre idealer for, hvordan vi som museum vil arbejde med dannelse i vores formidling, som en form for guide eller tjekliste. På den måde vil vi sikre, at vi som museum lever op til vores rolle som samfundsaktør.

Med Dannelsesmanifestet vil Museum Lolland-Falster gøre dannelse tilgængelig for alle ved at hjælpe mennesker til at finde deres plads i verden og definere deres egen fortælling.

Vi gør kulturarv relevant

Ifølge museumsloven skal vi gøre kulturarven relevant. Det betyder, at vi skal forholde os til den verden, som vores publikum og brugere lever i, tage deres bekymringer og

dilemmaer alvorligt og bidrage til samtaler i og om vores samfund. Det gør vi ved at arbejde med dannelse.

Definitionen af ordet dannelse kan være svær at blive enige om. For nogle handler dannelse om at lære traditioner og erfaringer videre fra den ene generation til den næste. For andre handler det om at få udvidet sin horisont og få blik for en anden verden end den, man er opvokset i. Og for nogle helt tredje handler dannelse om frigørelse og om at finde sin egen vej i livet.

For os er det aldrig enten-eller, men både-og. Dannelse handler både om erfaringsoverførelse, horisontudvidelse og om frigørelse, så den enkelte får de bedste muligheder for at træffe gode valg og deltage i samfundet. Men hvordan gør vi? Hvordan praktiserer vi som museum dannelse?

Vores tre idealer

Dannelse handler om menneskers identitets- og tilknytningsprocesser. Det er komplekst og vanskeligt at gøre til en praksis. Derfor har vi, til at hjælpe os selv på vej, defineret tre dannelsesidealiser for vores formidling. Det er: mestring, perspektivering og deltagelse.

Mestring handler om at sætte kroppen og sindet i spil i en social kontekst. Perspektivering handler om at se sig selv i relation til de store fortællinger. Deltagelse kan oversættes til at agere i fællesskaber, at blive en tryk deltager i samfundet. Disse tre dannelsesidealiser bliver en guide for os, når vi udvikler formidling til forskellige målgrupper.

Trivsel og mening

Det er veldokumenteret i forskningen, at museer har et særligt potentiale for at bidrage til mental sundhed, og at de kan fremme deltagelse og trivsel, ikke mindst i udsatte grupper. Det mærker vi også i vores egen formidling, særligt når det kommer til outreach-projekter, hvor vi netop møder grupper, der lever med sociale eller psykiske vanskeligheder.

Når mennesker af forskellige grunde bliver marginaliseret i samfundet, kan de miste livsorientering, håb og hverdagsglæde. Det ses tydeligst blandt unge, hvor mistrivsel er vokset over de sidste år. Museet kan her tilbyde en pause. På museet kan man være en anden end den, man er i familien, på arbejdet eller i skolen. Man kan fokusere på andre ting end dét, der dominerer i hverdagen, som for eksempel sygdom, mistrivsel, marginalisering.

Genstande og kilder har en særlig kraft. De fremkalder minder, åbner for nye refleksioner og samtaler - de er brikker, vi kan bruge til at stykke mening sammen. Det giver mennesker en ny chance for at ånde. Det, at kunne skabe mening i tilværelsen, er afgørende for trivsel. På den måde bliver vores arbejde med dannelse også en metode til at styrke den mentale sundhed.

For os er det aldrig enten-eller, men både-og. Dannelse handler både om erfaringsoverførelse, horisontudvidelse og om frigørelse, så den enkelte får de bedste muligheder for at træffe gode valg og deltage i samfundet.

Einar Ørnsholt i spísestuen i det møblement, der nu er indgået i museets samling. Privateje.

EINAR ØRNSHOLTS HUS RESTAURERET

Af Louise Sebro

I 1919 flyttede en ung arkitekt ved navn Einar Ørnsholt med sin familie ind i en nybygget villa på Svingelsvej i Nakskov. Kvarteret var et hastigt voksende villakvarter, hvor smukke villaer skød op og vidnede om, at Nakskov på dette tidspunkt var en by i rivende udvikling med både handel og industri.

Ørnsholt havde, efter at have arbejdet nogle år i Nykøbing Falster, allerede arbejdet sammen med andre arkitekter på vigtige projekter i byen. Han havde blandt andet været med på byggeriet af den stadig ikoniske bygning, som husede toldkammeret.

Der var så mange projekter på vej, at Ørnsholt og familien besluttede sig for at blive. Og det blev indledningen til det, man arkitektonisk uden omsvøb kan definere som en æra. Ørnsholt blev synonym med Nakskov, og han kom til at stå bag byggeriet af et utal af villaer, fra prangende grosserer-palæer til mere ydmyge skolelærerboliger udformet som bungalows. Men han kom også til at tegne et stort antal offentlige og erhvervsmæssige bygninger som bibliotek, børnehave, station, præstebolig, sparekasse, handelskammer og meget mere. Få byer, om nogen, i Danmark har i samme grad været så markant præget af én arkitekt.

Værdifuldt samarbejde med Realdania

Det vakte derfor stor glæde i byen, da Realdania By og Byg A/S i 2021 købte huset på Svingelsvej og begyndte at restaurere det og føre det tilbage til det udtryk, det oprindeligt var tiltænkt.

Når Realdania By og Byg køber og istandsætter et hus, er der tradition for, at de udgiver en lille bog om husets historie og restaurering. På Museum Lolland-Falster har vi før bidraget med tekst til en sådan bog, da det lille husmandssted Stines Hus blev istandsat, og vi blev derfor igen inviteret til at samarbejde. Jeg bidrog derfor med en tekst om Ørnsholt og indretningen af og livet i huset, ligesom Realdania arrangerede et par byvandring i Ørnsholts fodspor, som jeg stod for. En sådan byvandring gentager vi i øvrigt i museets regi i 2025.

For museet er det meget værdifuldt med samarbejder som det, vi har med Realdania. I den konkrete sag skabte arbejdet med bogen mulighed for, at vi kunne fordybe os i en meget vigtig kulturhistorisk fortælling fra Nakskov og Lolland-Falster, idet Ørnsholt også stod bag byggerier andre steder. Der blev tid til fordybelse, som på længere sigt kan bruges, når vi skal formidle Nakskovs og Ørnsholts historie. Museet har i forvejen en stor samling af Ørnsholts arkitekturtegninger og har således allerede fokus på den markante arkitekt.

Ørnsholts spisestuemøbler

Samlingen relateret til Ørnsholt blev tilmed kraftigt styrket, da Ørnsholts barnebarn i efteråret 2023, samtidig med færdiggørelsen af den lille bog, tilbød museet at overtage de spisestuemøbler, som optræder på billeder fra huset. Møblerne har været i privateje altid, og nu, hvor de ikke længere skal bruges i familien, var vi så heldige, at man tænkte på museet.

Hvem der har tegnet møblerne, ved vi ikke, men de afspejler en skønvirkestil, som harmonerer godt med træk i Ørnsholts eget hus. Han var en spændende arkitekt, der bevægede sig i et krydsfelt mellem mange stilarter, hvilket gav ham en helt egen og karakteristisk stil.

Hans eget hus er inspireret af den engelske Arts and Crafts-bevægelse med de meget markante farvesammensætninger, og samtidig kan det beskrives som nyklassicisme, en bevægelse, hvor unge danske arkitekter i tiden omkring Første Verdenskrig skabte stilrene bygninger med enkelt udtryk som en modbevægelse til det sene 1800-tals pompøse og pyntede historicistiske bygninger.

Senere bevægede Ørnsholt sig også mod funktionalismen, som man i Nakskov blandt andet kan se i hans biblioteksbygning.

Men det, der først og fremmest karakteriserer Ørnsholt som arkitekt, er hans store evne til at imødekomme bygherreønsker og skabe smukke, enkle, elegante huse, som hvert og ét har små detaljer, der gør det unikt. Det kan man se, når man går en tur rundt i Nakskov i Ørnsholts fodspor.

For museet er det meget værdifuldt med samarbejder som det, vi har med Realdania. I den konkrete sag skabte arbejdet med bogen mulighed for, at vi kunne fordybe os i en meget vigtig kulturhistorisk fortælling fra Nakskov.

TAG OG FAG 2024

Af Leif Plith Lauritsen

På Pederstrup annoncerede foråret sit komme ved, at velkomstområdet, der også rummer museets butik, igen måtte have træværket malet om. Vi fik i 2023 malet både vægge, lofter, døre, dørkarme, fodlister og træpaneler, men det stod ikke helt skarpt

Så i den sene vinter tog en maler fat på opgaven hos os. Det er en maler, der normalt varetager opgaver og malerarbejde på Amalienborg. Nu står alt lige så knivskarpt, som vi er vant til at få malet. Det at male med ægte linoliemaling kræver nemlig håndslag.

En udstilling om Dodekalitten kunne igen, i en lettere ændret udgave, ses i Ridehusets store sal. Opsætningen foregik i samarbejde med kunstneren Thomas Kadziola og dennes hustru Bibi. I den forbindelse eksperimenterede vi med at tælle de besøgende i udstillingen. Det gjorde vi ved, at de besøgende fik en kode, som skal indtastes for at åbne døren i bygningen. Således undgik vi næsten, at folk kom gratis ind for at se denne fine udstilling, og samtidig kunne vi registrere, hvor mange der brugte dette ekstra tilbud. Vi oplevede dog eksempler på, at folk af venlighed holdt døren åben for andre gæster, så de kunne komme ind, uvidende om hvorvidt disse faktisk havde købt billetter eller ej.

Igen i år var den lange bro bagerst i parken udsat for hærværk. Sidst på året blev en række af plankerne i broen ødelagt. Enten trampet i stykker eller bare brækket. Vi må med tiden overveje, om vi her enten skal opgive broen eller udskifte plankerne med noget mere råsikkert og holdbart.

Stiftsmuseet

I 2024 blev det tydeligt, at udstillingen LOLA nu har stået i fem år og egentligt ikke var planlagt til at stå længere. Derfor begyndte vi året med at renovere slidte dele i udstillingen. Den kan nu snildt klare et par år mere med lidt opfølgende opfriskninger og nye tilføjelser. Noget nyt er et gelænder på ydersiden af rampen, der fører til udstillingen i den store sal. Vi har været bekymrede over ældre og

gangbesværede, som skal ned og op ad denne rampe. Nu kan man tydeligt se, hvor det er lettest at gå, og man har desuden et gelænder at støtte sig til.

En spændende opgave i 2024 var at omkalfatre udstillingen STORM, der oprindeligt var designet til at stå i De Gamle Huse, og tilpasse den Stiftsmuseets udstillingslokaler. Samtidig blev udstillingen opgraderet med et emne om tre historiske storme: en i stenalderen, en i 1872 og den seneste store storm i oktober 2023.

For at omgøre udstillingen skabte vi nogle tableauer, som repræsenterer de forskellige fortællinger. Derudover skulle vi indrette en lille biograf, hvor gæsterne kan se to nyproducerede film. Den ene er en lysbilledgennemgang af de over 80 mennesker fra Lolland-Falster, der omkom under stormfloden i 1872; en visning, hvor vi faktisk ikke har et eneste billede eller foto af de døde, men hvor vi valgte at bruge nogle portrætter genereret af kunstig intelligens for at bringe tragedien helt tæt på.

På den anden side af lysbilledvæggen vises en helt forrygende film, hvor tre skuespillere agerer tre overlevende, der fortæller om deres skæbner på baggrund af nedskrevne erindringer. Vi skabte en virkelig effektiv udstilling, og det skete for meget få midler.

De Gamle Huse

En afdeling som vores, der populært internt kaldes 'Tag og Fag', har virkelig mange forskellige opgaver, og det ses ikke mindst på frilandsmuseet De Gamle Huse og Reventlow-Museet Pederstrup. Ud over den store almindelige vedligeholdelse og løbende pasning af husene er vi med til at afholde arrangementer som damptræf og håndværkerdage samt deltager i arbejdet med at sætte udstillinger op. Af mere vedligeholdelsespræget arbejde i De Gamle Huse kan nævnes, at flere huse fik væggene sat i stand både inde og ude, heriblandt ny facade samt pudsning og kalkning.

En af de tunge opgaver for afdelingen er de grønne områder, som er ganske betydelige både på De Gamle Huse og på Pederstrup. Der går mange timer med at slå græs og klippe hæk, ligesom haver og de mange bede tager en del

Den store lade i De Gamle Huse fik en ny rygning. Det var ikke bare en mønning holdt på plads af såkaldt kragetræ, men en såkaldt "lollandsk rygning".

tid. Heldigvis er haverne på frilandsmuseet i gode hænder hos nogle frivillige, der elsker dem og kerer sig om dem.

Udstillingsrækken i De Gamle Huse, som kan kaldes ' Livets gang ', var i 2024 nået til brylluppet. Her brugte vi nogle dage på at opsætte selve bryllupsudstillingen i Falstergården, hvor brylluppet står.

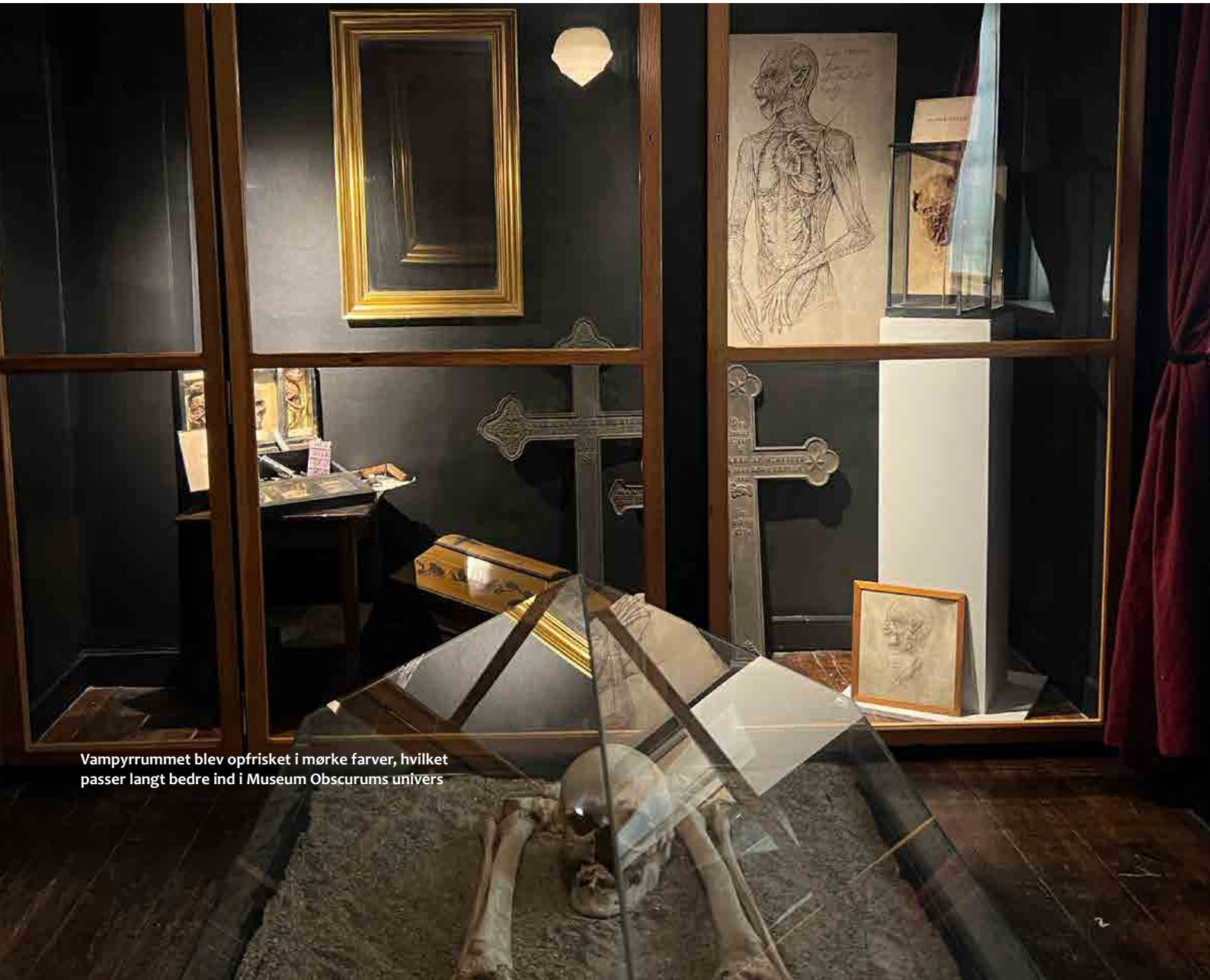
Lollandsk rygning

Den store lade i De Gamle Huse fik en ny rygning. Det var ikke bare en mønning holdt på plads af såkaldt kragetræer, men en såkaldt ' lollandsk rygning '. Her bindes de øverste strå sammen, så de kommer til at stå nærmest som en hanekam på tagryggen. Det er en meget gammel skik, der tidligere sås oftere på Lolland-Falster end i andre områder af landet. Den historiske baggrund for denne rygningsform skal nok søges helt tilbage i middelalderen, hvor den på samtidige billeder ses i 1300-årene og ofte i Tyskland. Derfor kaldes den også for en tysk rygning. Vi mener, at denne rygningstype er kommet med til Danmark via håndværkere fra Nordtyskland og muligvis specifikt i forbindelse med den periode, hvor hele Danmark var uden konge i årene fra 1332-1340. I den periode styredes Danmark af tyske panthavere, der havde hele landet i pant.

Museum Obscurum og nyt magasin

I Nykøbing har håndværkerne primært gennemført en mindre renovering af Museum Obscurum. Naturligvis er der også her mere almindelige vedligeholdelsesopgaver, men da der i Nykøbing ikke er de mange grønne områder, er det en overskuelig opgave, der blandt andet kunne klares ved hjælp af nogle folk i jobafklaring. Vi betragter det som en vigtig opgave at have det sociale aspekt med i vores arbejde, og derfor lægger vi gerne lidt ekstra tid i at hjælpe folk i jobafklaring til rette med deres arbejdsopgaver.

I forbindelse med det nye magasin har vi været med til rigtig mange møder angående bygningen og byggeprocessen. Det har været både givtigt, lærerigt og spændende at være med til at udvikle dette projekt. Carsten Malmros fik årets sidste opgave vedrørende magasinet. Han forgylde de spader, som museets bestyrelsesformand og Lolland Kommunes borgmester skulle bruge til at tage det først spadestik med. Vi ser frem til at deltage i den store opgave i 2025.

Vampyr rummet blev opfrisket i mørke farver, hvilket passer langt bedre ind i Museum Obscurums univers

FUNDRAISING OG SPONSORER 2024

Af Ulla Schaltz og Anna-Elisabeth Jensen

Samarbejdet med fonde og sponsorer er vitalt for Museum Lolland-Falster ikke kun for at udvikle museet, men også for at klare en række bygnings- og formidlingsopgaver. Flere og flere fonde forventer, at ansøgerne forholder sig til miljø og social- og ledelsesmæssig bæredygtighed, kaldet ESG. Det skal derfor fremadrettet indgå i museets fundraising-strategi. Alexandra Damgaard Ulvsbo deltog i forbindelse med projektmodningen forud for ansøgning om midler til udstillingen på havnen i Nakskov i et kursus i brug af Kunstig Intelligens (AI) til at skærpe og målrette ansøgninger.

Kulturområdet er generelt gået glip af fondenes bevillingsboom igennem de seneste år (kilde: Fundats 10.12 2024). Men selv om der er blevet færre fonde, og således relativt færre bevillinger til kultur, så får kulturområdet og dermed museerne en ganske stabil støtte fra de danske fonde, fordi de enkelte bevillinger er blevet større. I de sidste par år har den samlede kulturelle fondsstøtte ligget på godt 2,5 milliarder kroner årligt, hvoraf 58 procent har været støtte til kulturarv. (jf. fondenes videnscenter analyse af fondenes bevillinger til kulturelle formål 2022 udgivet november 2024). Fondenes bevillinger har bidraget til at opretholde og sætte nye kunstneriske initiativer i værk samt bevare kulturarv og fremme grøn omstilling. For eksempel har fondene bidraget til indsatsen ' Museernes Grønne Akademi ', som Ulla Schaltz har deltaget i fra starten.

Fondene støttede i 2022 kulturelle anlæg med 776 millioner kroner, mens det offentlige bidrog med 538 millioner. Til gengæld støttede det offentlige kulturelle aktiviteter med ikke mindre end 19,1 milliarder kroner, mens fondene støttede kulturelle aktiviteter med 1, 8 milliarder. I 2022 bevilligede 624 fonde penge til kulturelle formål; 60 procent af fondene var små med mindre støttebevillinger, mens de 24 største fonde bidrog med 52 procent af den samlede støtte til det kulturelle område. Fondenes støtte til kulturelle formål fordelte sig med 30 procent til anlæg og 70 procent til aktiviteter, mens den offentlige støtte fordelte sig med tre procent til anlæg og 97 procent til aktiviteter. Fire ud af ti ansøgere til de 31 største fonde får bevilliget midler. (kilde: Filantropi 9. december 2024. Ifølge: Fundats 10.12.2024 er kulturområdet generelt i de seneste par år gået glip af fondenes bevillingsboom).

Målrettet fondsarbejde

Igen i 2024 har Museum Lolland-Falsters medarbejdere arbejdet målrettet med fundraising til flere endog meget store projekter og til mange mindre. Ansøgninger om ekstern støtte til det nye kommende museum har fyldt ganske meget. Samlet er der indsendt ansøgninger til 43 fonde og syv offentlige puljer til et samlet beløb på 63,7 millioner kroner. I årets løb er der modtaget og aktiveret bevillinger fra 21 fonde og seks puljer. Desuden har museet modtaget sponsorater og naturalier fra 12 lokale virksomheder. I 2024 er der bevilliget og aktiveret 9,0 millioner kroner, men en ansøgning på 380.000 kroner blev tilbagekaldt med henblik på fornyet ansøgning i 2025. Ansøgninger for omkring 10 millioner kroner afventer ved årsskiftet 2024/2025 svar.

Samlet er der indsendt ansøgninger til 43 fonde og syv offentlige puljer til et samlet beløb på 63,7 millioner kroner. I årets løb er der modtaget og aktiveret bevillinger fra 21 fonde og seks puljer.

Generelt er der en tendens til, at vi får afslag på mindre ansøgninger til begrænsede opgaver, så som bogen om Nakskov Kirkegård, mens vi som oftest ender med bevillinger til de store profilerede projekter med gennemarbejdede ansøgninger udviklet i tæt kontakt med de pågældende fonde. Der er også en tendens til, at det er lettere at tiltrække midler til samarbejdsprojekter end til projekter, hvor Museum Lolland-Falster er eneaktør. I 2024 har det dog vist sig endog overordentligt svært at hente midler hjem til en fortsættelse og videreudvikling af vores succesrige madkulturprojekt støttet af Nordea-fonden og endeligt afregnet i 2024.

Syv kroner kulturarv for hver kommunal krone

Mindre kommunale puljebevillinger til konkrete projekter giver en blåstempling af ansøgninger til større fonde, som delvis ekstern finansiering af Bryllupsudstillingen på Pederstrup i 2024.

I 2024 fik vi desværre også afslag på en række forsknings-ansøgninger, men midler fra Kulturministeriets Forskningsudvalg gjorde det muligt at gennemføre et internationalt netværksseminar til revitalisering af Hobbyprojektet.

Museum Lolland-Falster henter generelt, uanset den konkrete succesrate, meget mere hjem selv, end vi får i kommunale tilskud. I 2024 fik museet godt 7,8 millioner kroner i kommunal støtte og havde en omsætning på knap 39 millioner. Det betyder, at Lolland- og Guldborgsund kommuner faktisk fik for mere end syv kroner kulturarv for hver investeret kommunal krone.

Rigtig mange rækker ud til os som samarbejdspartnere. Vi har i 2024 driblet med deltagelse i Interregprojekter i både Danmark-Tyskland regionen og i ' South Baltic regionen ', dog uden at der er kommet bevillinger ud af det.

Fonde og øvrige bidragydere

Vi vil gerne takke følgende fonde og øvrige bidragsydere for samarbejdet i 2024:

- Augustinus Fonden
- Det Frie Forskningsråd DFF
- Erhvervsfremmebestyrelsen
- Farumgårdfonden
- Guldborgsund kommune
- Knud Højgaards Fond
- Kulturministeriets Forskningsudvalg KFU
- Lolland Kommune
- Mønbogaardfonden
- Nakskov 2030 eventpuljen
- Nordeafonden
- Nordea regionalfond
- Nykredits Fond
- Realdania
- Slots- og Kulturstyrelsens puljer
- Sonningfonden
- Varelotteriet
- Aaage & Johanne Louis Hansens Fond

Sponsorer

Museets samarbejde med især lokale sponsorer er meget vigtigt. Vi har lokale sponsorer, som har tegnet et sponso-rat på hvert af vores udstillingssteder. Derudover har muse-et en række sponsorer, som har valgt specifikt at støtte en enkelt udstilling eller aktivitet. I den forbindelse vil vi gerne takke følgende sponsorer for samarbejdet:

- Bog og Ide, Legekæden Maribo
- Den gamle Bagergård
- Dickow VVS
- Jeppe Gent
- KS værktøj
- LE34
- Lokaltog
- Malerfirmaet Lysholm
- Maribo Bilcenter
- Maribo Kajak Klub
- Møns Bank
- MSE Entreprise
- Pabst Bakery
- Rask EL
- Selmer Argo
- Stark, Maribo
- Stokkemark Bageri
- Skov og Sav
- Stevns Entreprenørservice
- Peter Suhr – Den lille vognmand
- Thanex
- Troels Jørgensen A/S
- WTC Advokater

